

HUMANISTEN

HUMANISTERNAS MEDLEMSTIDNING

ÅRGÅNG 25 DECEMBER 2024 NR 4

Tema
ISLAM

Islam i Sverige
Haram Doodles
Exmuslimska dissidentröster
Elisabeth Ohlson Wallin 1961-2024

HUMANISTEN NR. 4 2024 Tema: **Islam**

Redaktörerna har ordet	
Janna Aanstoot & Patrik Lindenfors	4
Ordföranden har ordet: Det slutgiltiga ordet	
David Rönnegård	5
Nyheter	6
Tema Islam: en kort introduktion	
Patrik Lindenfors	8
Tema Islam i Sverige: Från källar Moskées till Riksorganisationer	
Simon Sorgenfrei	10
Tema Att utmana kulturell relativism och stå upp för mänskliga rättigheter	
Zara Kay	12
Tema Hedersvåld	
Janna Aanstoot	13
Tema Välfärdsstaten och Islam	
Jonas Otterbäck	14
Tema Are ex-Muslims the canaries in the coal mine?	
Arnfinn Pettersen	15
Tema Avhopp ger hopp	
Janna Aanstoot	16
Tema Kända exmuslimer på Youtube	
Magnus Timmerby	18
Tema Haram doodles	20
Tema Why many ex-Muslims choose to leave Islam	
Milad Resacimanesh	21
Tema Digital ateism i Pakistan: Ett framväxande landskap	
Mustafa Kamal	22
Tema Bangladesh: Torn amidst political and religious turmoil	
Jahanara Nuri	23
Tema En kvinnas röst om männens Afghanistan	
Janna Aanstoot	24
Tema Maryam Namazie: de europeiska ex-muslimernas gudlösa gudmor	
Janna Aanstoot	25

Tema Muslimsk ekoteologi	
Mohammad Fazlhashemi	26
Tema Kairodeklarationen: muslimska mänskliga rättigheter?	
Janna Aanstoot	27
Tema Hur sekulära är svenskar med muslimsk familjebakgrund?	
David Thurffjell & Erika Willander	28
Tema Leaving faith behind: The lonely life of an ex-Muslim	
Secular Spirit (Aleem)	30
Tema Att lämna islam: en psykologisk analys	
Savin Bapir Tardy	32
Kultur Why I am not a muslim	
Ibn Warraq	34
Tema Islam – tusen år av stillastående	
Sture Boström	36
Tema Sveriges kristna råd försvarar islamisters muslimska tro	
Göran Andersson	37
Lokalt: Historiens återkomst	
Anne von Corswant	38
Debatt Hur långt är ett liv	
Filip Bergqvist	39
Debatt Om varför religioner existerar	
James Aldervall	40
Debatt Naturvetenskap och religionskritik	
Per Olof Westberg	42
Debatt Religionens brister	
Nils Lindqvist	43
Allmosor räcker inte: Bristande donationer hotar kvinnohus	
Sven Olof Andersson	44
Debatt Jag har en stark tro!	
Carl Gustaf Olofsson	46
Humanistisk Konfirmation	
Malin Jiborn	47
Sista sidan Elisabeth Ohlson Wallin 1961-2024.....	48

SEKULÄR HUMANISM

*förnuft,
omtanke,
ansvar*

HUMANISTEN

Medlemstidning för Humanisterna
Utkommer med 4 nummer per år
ISS 2000-178

Redaktörer

Patrik Lindenfors & Janna Aanstoot

Medarbetare i detta nummer

David Rönnegård
Simon Sorgenfrei
Zara Kay
Jonas Otterbeck
Arnfinn Pettersen
Magnus Timmerby
Haram Doodles
Milad Resaeimanesh
Mustafa Kamal
Mohammad Fazlhashemi
Sture Boström
David Thurffjell
Erika Willander
Secular Spirit (Aleem)
Savin Bapir Tardy
Ibn Warraq
Jahanara Nuri
Anne von Corswant
Göran Andersson
Filip Bergqvist
James Aldervall
Per Olof Westberg
Nils Lindqvist
Sven Olof Andersson
Malin Jiborn

Grafisk form

Uno von Corswant

Ansvarig utgivare

Patrik Lindenfors
patrik.lindenfors@humanisterna.se

Tryckeri

Ale Tryckteam, Bohus

Skriv i Humanisten

Skicka ditt manus till
humanisten@humanisterna.se

Vi kan tyvärr inte betala något honorar för publicerade texter och bilder och vi ansvarar inte heller för insänt, ej beställt material. Om så behövs kommer vi att redigera textmaterialet.

Insänt material som ej efterfrågats bör inte överstiga 4500 tecken (med blanksteg). Redaktionen förbehåller sig rätten att använda allt publicerat material på Humanisternas hemsida eller blogg.

Manusstopp för nr 1 2025:
16 februari

TEMA: KVACKSALVERI

REDAKTÖRERNA HAR ORDET:

Janna Aanstoot & Patrik Lindenfors

Det här är vårt nummer om ISLAM. Det är med viss fruktan vi tagit oss an uppgiften att framställa ett temanummer som kan ge rättmätig plats åt den kritik av islam som vi som sekulära humanister anser är på sin plats. En del av er kommer att tycka att vi går för långt i vår kritik, andra att vi inte går långt nog. Vi har med detta nummer önskat lyfta problemen med islam utifrån aspekter som mänskliga rättigheter, jämlikhet och yttrandefrihet. Vi har velat ge röst åt ex-muslimer och islamkritiker, vi har gett plats åt feminister och Koranvetare. Vi har tagit emot välskrivna artiklar med genomtänkta referenser utan att hemfalla till dumrasistisk islamofobi. Vi har velat komma ifrån symbolfrågor om koranbränningar och rondellhundar som vi tycker har fått ta alltför stor plats i den högst relevanta kritiken av islam som religion.

Vi vill på intet sätt förminska den okränkbara rätten till att kritisera religion, om det nu må vara genom att ha bacon-barbeque på en koran, vika vulvor av koranverser, publicera fula Muhammed-skisser i tidningar eller klä av sig till underkläderna på ett torg i Iran. Slöjor får knytas på hundar, eldas upp eller helt enkelt bara falla, det är vår absoluta demokratiska rättighet.

Däremot kan det vara så att det inte är bästa sättet att kommunicera i alla lägen, att det kan skapa opinion som inte berör de viktiga sakfrågorna och att vi humanister då kritiserar för att kränka människor i stället för att lyfta de frågor som behöver lyftas.

I det demokratiska Europa bör alla partier vända sig emot den muslimska degraderingen av de mänskliga rättigheterna. Alla kvinnor bör ha rätt till självbestämmande vad gäller klädval, vem de umgås med, vem de ska gifta sig med, när och var de får göra sin röst hörd och de skall ha samma rättigheter som män i alla frågor. Inget parti bör heller kunna godta att en religion förbjuder människor att konvertera eller att helt lämna sin religion. Religionen och staten måste vara åtskild och rättsväsendet och straffskalor kan inte baseras på urgamla skrifter. Religioner måste anpassas och utvecklas i takt med tiden.

Och vi måste ha rätt att kritisera religioner. Religioner är tankar och ideologier, inte människor. Tankar och ideologier kan inte kränkas. Därför är det också vår önskan att de lokala kulturerna (exempelvis den arabiska och den persiska kulturen) friställd från religionen får möjlighet att utvecklas och berika människors liv så att religionen inte får plats som den identitetsskapande sammanhållande kraft som den idag har för invandrarungdomar i det västerländska samhället såväl som i de muslimska länderna.

Janna & Patrik

Islam betyder underkastelse

Ordföranden har ordet

Det slutgiltiga ordet

”Islam” betyder bokstavligen underkastelse. Det är även en central del av Islam att koranen är det slutgiltiga ordet. Muslimer tror att tidigare religioner har haft en hel del bra att säga, men att koranen är den senaste och sista uppenbarelse från Gud. Underkastelse kombinerat med slutgiltighet gör Islam till den mest dogmatiska av de monoteistiska religionerna.

Den sekulära humanismens anmärkningar mot religioner handlar inte främst om religioners värderingar, utan om deras dogmatism. Att anamma religiösa synsätt som är orubbliga dödar utveckling, såväl socialt som etiskt. Det är den ultimata konservatismen. En konservering av en tid då människan visste mycket lite om sin omvärld och samhällen främst bestod av den bredare familjen.

Sekulära humanister försöker förhålla sig till omgivningen med öppet sinne

och ändra uppfattning när reson eller evidensen påkallar det. Humanister bejaktar mänsklighetens utveckling och då framstår dogmatism som en bromskloss. En frustrerande bromskloss eftersom det inte går att resonera mot en moral som anses given av Gud. Exempelvis, i stora delar av världen bromsas aborträtten och hemma i Sverige bromsas rätten till reglerad dödshjälp när allt hopp är ute.

Från ett sekulärt perspektiv är alla religioner lika osanna, men det gör dem inte jämställda. Islam särskiljer sig genom att dess heliga skrift inte anses inspirerad av Gud genom återberättelser av lärjungar, utan anses vara Guds bokstavliga ord dikterat till profeten Mohamed. Detta gör Islam särskilt dogmatisk. De övriga monoteistiska religionerna, judendomen och kristendomen, har

kunnat genomgå reformation då inspirerad text skriven av människor kan få bredare tolkningsutrymme. Därmed, om än långsamt, har dessa religioner kunnat anpassas till vissa värderingar i ett utvecklande samhälle.

Att koranen anses vara Guds sista ord kan vara en förklaring till att muslimer menar att profeten och koranen inte bör kritiseras. Vem är människan att ifrågasätta en allvetande guds slutgiltiga ord? Det är få muslimer som vill eller vågar ta sig an sådan kritik då det är belagt med dödsstraff i många länder med muslimsk majoritet.

Tron på en sista allsmäktig föreskrift dödar innovation, reform, och utveckling. Allt som behöver sägas har ännu inte sagts.

Inte heller detta är det slutgiltiga ordet.

David Rönnegård
ordförande

Hej ChatGPT. Vad är islam?
Svara med en bild.

“Här är en bild som representerar islam, med symboliska element som en moské, en bönematta och en Koran. Hoppas det ger dig en känsla för religionens skönhet och andlighet.”

NYHETER

Hedeniuspriset till Christer Sturmark

Som ordförande för Humanisterna i många år (2005-2018) har Christer genomfört stora bedrifter för den sekulära humanismen i Sverige, men det är inte främst därför Christer tilldelas denna utmärkelse.

Vi lever i en samtid där sociala medier med alternativa fakta och fake news allt mer tränger undan bildning, gedigen kunskapsinhämtning och det vetenskapliga förhållningsättet. Där kvacksalveri och förtryckande sedvänjor dyker upp gång på gång. Där debatten om religionsfriheten återigen är het och många förespråkar att yttrandefriheten ska begränsas. I denna samtid behövs ständigt nya förespråkare för Upplysningen vilket Christer gjort i många år som samhällsdebattör, bokförläggare och författare.

Christer grundade förlaget Fri Tanke för 17 år sedan och förlaget har utvecklats till ett av Sveriges mest betydelsefulla för populärvetenskap och samhällsdebatt. Som författare har Christer skrivit flera böcker om sekulärhumanism och vetenskap (exempelvis "Sekulärhumanism" och "Upplysning i det 21:århundradet"), och detta driv mynnar ut i ett aktivt engagemang i samhällsdebatten.

I år delas Hedeniuspriset ut för 25:e gången och det har gått 75 år sedan publiceringen av Ingemar Hedenius banbrytande bok Tro och vetande. Därför är det extra speciellt för Humanisterna att i år ge utmärkelsen till Christer Sturmark som på ett lysande sätt verkar i Hedenius anda.

Styrelsens motivering till priset lyder som följande:

Upplysningen behöver hela tiden nya fanbärare då arbetet mot pseudovetenskap, irrationella idéer, och inhumana synsätt aldrig når sitt slut. Christer Sturmark är en fanbärare genom sitt arbete som förläggare av populärvetenskaplig litteratur och som författare, senast med boken "Konsten att tänka klart". Som samhällsdebattör förespråkar han rationellt tänkande, sekularism, och värderingar med människan i centrum. Genom sin folkbildande gärning och stora engagemang för den sekulära humanismen riktar han ljuset mot det dunkla i vår samtid. För detta tilldelas Christer Sturmark Hedeniuspriset 2024."

Humanistisk vigselrätt

Den 10 oktober beslutade Kammarkollegiet att Humanisterna har tillstånd att förrätta vigsel, vilket innebär att Humanisternas officianter, efter utbildning i Humanisternas regi och förordnande genom Kammarkollegiet, framöver kan utföra en juridisk bindande vigsel.

Detta är en enorm glädje för alla de par som vill gifta sig humanistiskt, utan att behöva genomgå en borgerlig vigselceremoni. Det är också ett viktigt steg mot en fullt ut sekulär stat som i alla hänseenden likabehandlar religiösa och sekulära livsåskådningar.

Humanisterna har förhoppningar om att kunna genomföra den första vigseln innan årets slut och vi räknar med att inom något år utföra ett hundratal vigslar.

Den humanistiska vigselceremonin är fri till både plats och utformning, och de humanistiska värderingarna kärlek, jämlikhet och ömsesidig respekt präglar vigseln. Den är centrerad runt individerna som ska gifta sig och deras liv tillsammans. Ceremonin utformas av brudparet i samarbete med den humanistiska officianten.

Humanisterna har sedan 90-talet utbildat officianter som utför barnvålkommanden, bröllop och begravningsceremonier. Idag har vi 40 officianter verksamma i nästan hela landet.

Höstkonferensen 2024

Tillsammans var temat för årets höstkonferens, som gick av stapeln i Linköping helgen 23-24 november. Vi var 35 humanister från stora delar av landet som deltog i evenemanget som skedde i kollektivhuset Stolplyckan.

Första programpunkten var en samexistensworkshop med Ronbir Mohammad. Den bestod av olika samtalsövningar där vi berättade om oss själva på kreativa utmanande sätt och övade oss på att lyssna aktivt på andra.

Innan utdelningen av Hedeniuspriset föreläste filosofiprofessorn Vuko Andric om demokrati och sociala medier. Hans idag kanske förvånande slutsats var att sociala medier i princip är bra för demokratin. Lördagen avslutades med en libanesisk buffé och social samvaro.

Hela söndagen ägnades åt filosofiska samtal med Sofia Wrangsjö, som är filosofisk praktiker. Vi fick lära oss olika förhållningsätt och metoder som kan användas i samtal med syftet att göra våra tankar klarare. Exempelvis filosoferade vi om begreppet mod.

Sammanfattningsvis gav konferensen nya perspektiv på vårt eget och andras tänkande runt vilka vi är och hur vi ser på världen. Det är roligt att tillbringa en helg tillsammans med andra humanister.

NYHETER

Ex-Muslim Awareness Month

In December 2024, we are honoring Ex-Muslim Awareness Month with a global call to end Apostophobia. Because leaving Islam is a human right!

Ex-Muslims face threats, intimidation, violence and even death because apostasy is strictly forbidden in Islam, a grave sin. Rampant apostophobia, in Muslim families and Islamic states around the world silences Ex-Muslims, causing mental, social and physical harm. With no or restricted access to support, safety and freedom, Ex-Muslims are continuing to suffer hateful, violent and fatal consequences just for leaving Islam.

Join Ex-Muslims International, a global coalition of ex-Muslims and allies, for the third annual ExMuslim Awareness Month in December 2024 to demand an end to apostophobia, because leaving Islam is a human right! We invite you to help spread the word, share your stories of apostophobia, and amplify the voices of ex-Muslims who are fighting to stop the hate for Islam's apostates, and demanding their freedom from Islam.

End Apostophobia: Leaving Islam is a human right!

#EndApostophobia
#ExMuslimAwarenessMonth

En modig hädare är död

Hedeniuspristagaren, fotografen **Elisabeth Ohlson Wallin** är död, bara 63 år gammal. Trots sin kristna tro förflyttade hon gärna gränserna för det acceptabla inom den religiösa symboliken och bildvärlden. Hon var en modig kvinna som ständigt ifrågasatte normer och begränsande fördomar inom religionen.

Elisabeth Ohlson Wallin fick Hedeniuspriset 2009 med följande motivering:

Med insikt, medkänsla och djupt engagemang har hon visat hur religionen påverkar vår vardag när människofientliga dogmer blir till okritiskt anammade sanningar. Hennes orädda berättelse har lämnat avtryck i sammanhang där ingen trodde det var möjligt. Hon har tagit strid för minoritetsgrupper även när det stormat. Hennes kraftfulla visuella ställningstaganden har berört och bidragit till att förändra synen på förtryck, utanförskap och mänsklig frihet såväl i Sverige som internationellt.

Till Elisabeths ära har vi i detta nummer valt att publicera en bild ur hennes Jerusalemserie på baksidan, med ett tydligt muslimskt tema. Tack för en god gärning och må dina bilder leva vidare i många år till.

Blågula bilen

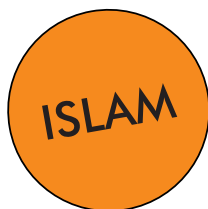
Sedan Rysslands invasion av Ukraina har Humanisternas förre styrelseledamot Take Anstoot outtröttligen kört utrustning till Ukraina. Du kan också hjälpa till. Blågula bilen köper gamla lastbilar, renoverar dem till bra skick, fyller dem med skänkt utrustning och förnödenheter, kör ner allt till samarbetsorganisationer i Ukraina och donerar hela rasket till Ukrainas försvar. Allt som doneras är sådant som efterfrågas.

Swish: 123 607 66 65

BG: 5899-3932

Paypal: paypal.me/blagulabilen

Islam

en kort introduktion

Islam är världens näst största religion och grundades av profeten Muhammed i Arabien på 600-talet. Islam betyder *underkastelse* och syftar på att människan ska leva i enlighet med Guds vilja. Precis som med Jesus och Buddha finns ingen samtida information om Muhammed utanför den muslimska kontexten. Enligt islam är Gud – Allah på arabiska – den enda guden, och alla människor är skapade för att tjäna och ära honom.

Centrala trosföreställningar

Muslimer tror att Gud är allsmäktig, allvetande och barmhärtig. Koranen, islams heliga skrift, anses vara Guds ord, uppenbarade för Muhammed. Koranen innehåller vägledning för hur muslimer ska leva sina liv, men för att förstå Guds vilja studerar muslimer också haditherna, berättelser om profetens handlingar och ord.

Islams fem pelare

- **Trosbekännelsen** (*Shahada*): Att uttrycka och tro på frasen "Det finns ingen gud utom Gud, och Muhammed är hans profet." Detta är kärnan i muslimsk tro och markerar individens inträde i islam.
- **Bönen** (*Salat*): Muslimer ber fem gånger om dagen, vända mot Mecka. Bönen är ett sätt att hålla kontakten med Gud och påminna sig om hans närvaro i livet.
- **Allmosan** (*Zakat*): Muslimer förväntas ge en viss del av sin inkomst till välgörenhet för att hjälpa de behövande och stärka gemenskapen.
- **Fastan** (*Sawm*): Under månaden Ramadan fastar muslimer från gryning till solnedgång. Det finns undantag för vissa grupper, exempelvis sjuka, resande, gravida eller ammande kvinnor, samt barn och äldre.

- **Vallfärden** (*Hajj*): En gång i livet bör varje muslim som har möjlighet resa till Mecka och utföra ritualer kring Kaba, islams heligaste plats. Hajj symboliserar trohet och enhet.

Profeten Muhammeds liv

Muhammed ska ha fötts omkring år 570 e.Kr. i Mecka. Enligt islamisk tro fick han vid 40 års ålder sina första uppenbarelser från Gud genom ärkeängeln Gabriel. Dessa uppenbarelser fortsatte under resten av hans liv och samlades senare i Koranen.

Muhammed mötte starkt motstånd från ledarna i Mecka som såg hans budskap som ett hot mot stadens traditioner och ekonomiska intressen. Förföljelse av de tidiga muslimerna ledde till att Muhammed och hans följeslagare tvingades fly från Mecka till staden Medina år 622, vilket markerar den islamiska tideräkningens början, en händelse känd som hijra. I Medina etablerade Muhammed en stadstat och organiserade en gemenskap byggd på islamiska principer.

Muhammed deltog i flera konflikter efter sin flykt till Medina, både för att försvara den muslimska gemenskapen och för att föra vidare sitt budskap. Islam spreds vidare genom militära segrar och politiska förhandlingar, vilket ledde till att fler områden och stammar anslöt sig.

En central händelse i Muhammeds liv var hans himmelfärd, som enligt islamisk tro ägde rum en natt när han besökte Jerusalem från Mecka. Enligt berättelsen färdades han på det bevingade djuret Buraq och besökte platsen där Klippdomen ligger i Jerusalem. Från denna plats steg han upp till himlen och mötte där flera profeter, som Abraham, Moses och Jesus, innan han slutligen stod inför Gud. Under detta himmelska

möte fick Muhammed bekräftelse på sin profetiska roll och instruktioner om de dagliga bönen som är centrala för islam idag.

Muhammed ses som det sista sändebudet från Gud, och hans liv och lärdomar är en central inspirationskälla för muslimer än idag.

Kvinnans ställning i islam

Islam ger kvinnor flera rättigheter, inklusive rätten att äga egendom, rätt till utbildning, att välja sin partner och att ha en viktig roll inom familj och samhälle. Koranen talar om vikten av respekt och värdighet för kvinnor och uppmanar till rättvisa och jämlikhet. Kvinnors roll och rättigheter inom islam har dock varierat beroende på kulturell och historisk kontext.

Hijab (slöjan) är ett av flera klädesplagg och normer kopplade till blygsamhet inom islam. Koranen förespråkar att både kvinnor och män ska klä sig anständigt och undvika att väcka uppmärksamhet på ett sätt som kan anses opassande, men kvinnor behöver täcka sig extra mycket. Förutom hijab finns andra former av klädesplagg som burka, niqab och chador, som skiljer sig åt i hur mycket av kroppen de täcker. Burka täcker hela kroppen inklusive ansiktet, medan niqab täcker ansiktet men lämnar ögonen synliga, och chador är ett heltäckande plagg som ofta används av kvinnor i Iran.

Anledningarna till att kvinnor bär hijab eller andra typer av slöjor kan variera. För vissa är det ett personligt val och en del av deras identitet, för andra är det en kulturell eller religiös förväntan inom samhället eller familjen, för ytterligare andra brutalt tvång.

Sharia – Islams rättssystem

Sharia, som betyder “vägen” eller “stigen” på arabiska, är islams rättssystem och en central del av den islamiska tron. Målet med sharia är att hjälpa muslimer att leva i enlighet med Guds vilja.

Sharia baseras på fyra huvudkällor:

1. **Koranen** – Islams heliga skrift, som innehåller lagar och principer direkt dikterade av Gud.
2. **Haditherna** – Profeten Muhammeds ord och handlingar, som ger vägledning i frågor som inte direkt behandlas i Koranen.
3. **Ijma** – Den samlade överenskommelsen bland muslimska lärda om specifika rättsfrågor.
4. **Qiyas** – Analogiska resonemang, där man använder principer från Koranen och haditherna för att lösa nya frågor som uppstår.

Tillämpning av Sharia

Sharia omfattar alla aspekter av livet, från personliga frågor som böner, fasta och välgörenhet till sociala och juridiska frågor som äktenskap, arv, handel och straffrätt. Sharia är indelad i två huvudsakliga delar:

1. **Ibadat** (dyrkan): Regler kring relationen mellan individen och Gud, till exempel böner, fasta och vallfärd.
2. **Muamalat** (sociala relationer): Regler för relationer mellan människor, inklusive familjerätt, affärsrelationer och straffrätt.

Sharia i praktiken

Hur sharia tillämpas varierar mycket mellan olika länder och samhällen. I vissa länder, som Saudiarabien och Iran, är sharia en del av det nationella rättssystemet och används för att döma i både civila och kriminella fall. I andra länder tillämpas sharia främst i personliga frågor som äktenskap och arv. I många muslimska samhällen används sharia som en etisk och religiös vägledning snarare än som en strikt juridisk kod.

Sharia är ett omdebatterat ämne både inom och utanför den muslimska världen. Förespråkare framhåller att sharia är ett rättvist och gudomligt rättssystem som skyddar individens och samhällets intressen. Kritiker menar att sharia kan leda till onödigt våldsam rättskipning och orättvisor, särskilt mot kvinnor och minoriteter.

Halal och haram

Halal och haram är centrala begrepp som reglerar vad som är tillåtet och förbjudet enligt sharia.

- **Halal** betyder “tillåtet” eller “rent” och avser handlingar, mat och dryck som är godkända för muslimer. Exempel på halal är kött från djur som slaktats enligt islamiska regler, äktenskap och ärligt arbete.
- **Haram** betyder “förbjudet” och avser allt som är otillåtet enligt islam. Det inkluderar exempelvis att äta fläskkött, konsumera alkohol, stjäla eller begå oetiska handlingar.

Utöver halal och haram finns också gråzoner som kallas makruh (ogillat men inte förbjudet) och mustahabb (rekommenderat men inte obligatoriskt).

Olika inriktningar inom islam

Islam är uppdelad i flera inriktningar och sekter, där sunni och shia är de största.

Sunniislam är den största inriktningen och omfattar cirka 85–90 % av världens muslimer. Sunnimuslimer betonar att Muhammeds efterträdare, kaliferna, skulle utses genom konsensus bland muslimska ledare. Den första kalifen, Abu Bakr, valdes efter Muhammeds död. Sunniterna fokuserar på profetens exempel (sunnah) och kollektiv enighet.

Shiaislam, cirka 10–15 % av världens muslimer, anser att Muhammed utsåg sin kusin och svärson, Ali, som sin rättmätige efterträdare. Shiaislam betonar ett linjärt ledarskap genom imamer, som anses vara andligt vägledda och rättfärdiga ledare. Den största shia-grenen är tolv-sekten, som tror på tolv imamer och väntar på återkomsten av den tolfte, Mahdi, som ska bringa rättvisa. Shia är särskilt stark i länder som Iran och Irak.

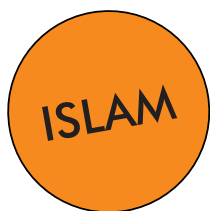
Sufismen är islams mystiska inriktning och fokuserar på en personlig och direkt förening med Gud genom meditation, bön och andliga övningar. Sufismen finns inom både sunni- och shiaislam och betonar kärlek, andlighet och självförbättring.

Ahmadiyya är en reformrörelse som grundades på 1800-talet i Indien av Mirza Ghulam Ahmad, som anses vara en profet och reformator. Detta avviker från den traditionella islamiska tron att Muhammed var den sista profeten vilket har lett till att Ahmadiyyamuslimer inte erkänns som muslimer i många sammanhang. I Sverige brukar Ahmadiyyaförsamlingen stå på stan som “Fråga en muslim”, vilket därför är något missvisande.

Wahhabismen, som har sitt ursprung i Saudiarabien på 1700-talet, är en puritansk rörelse som strävar efter att rensa islam från innovationer (bid'a) och återvända till ursprungliga islamiska principer. Den är nära kopplad till **salafismen**, en bredare rörelse med liknande mål. Båda har haft stort inflytande på samtida islamiska rörelser, med tråkiga följder.

Ismailiter är en gren av shiaislam som skiljde sig från tolv-sekten över oenighet om den sjunde imamen. De är kända för sin progressiva tolkning av islam, och deras nuvarande andliga ledare är Aga Khan. Ismailiter har spelat en framträdande roll inom utbildning och välgörenhet.

Patrik Lindenfors

Islam i Sverige

Från källarmoskéer till Riksorganisationer

Efterkrigstidens invandring ritade om Sveriges religiösa och etniska landskap. Ett land som en gång var i huvudsak homogent har på kort tid blivit ett av Europas mest mångreligiösa länder. En religion som fått stort genomslag är islam, men hur ser verkligheten ut för Sveriges muslimer idag? Och varför är bilden av dem så ofta förenklad och likriktad? Genom att granska islams utveckling i Sverige kan vi förstå mer om det glapp som uppstått mellan verkligheten och hur muslimer framställs i den allmänna debatten.

Islams första steg i Sverige

Sveriges första muslimska församling grundades en lördag i oktober 1949 på Kjellsons konditori i Stockholm. Då var det bara en handfull muslimer i landet, främst turkiska tatarer som hade flytt från Estland, Ryssland och Finland under andra världskriget. Det turkiska ursprunget var starkt knutet till deras identitet, och den nya föreningen, Turk-Islam Föreningen för Religion och Kultur, var lika mycket ett sätt att bevara deras kultur som att utöva sin tro.

Religionen spelade dock inte en stor roll i deras vardag. De samlades mest för att umgås, äta traditionell mat och prata sitt hemspråk. Det var bara vid större högtider som id al-fitr och profeten Muhammeds födelsedag som de aktivt utövade sin religion.

På 1950-talet kom även svenska konvertiter i kontakt med den muslimska församlingen. En av dem

var Björn Ericsson, som konverterade till islam och tog sig namnet Ismail. Han ville skapa en plats där muslimer kunde praktisera sin religion mer aktivt. 1959 hyrde han en lokal i Stockholmsförorten Kärrtorp, som han omvandlade till en enkel moské – Sveriges första källarmoské. Där samlades muslimer från olika länder för att be fredagsbön. Trots det blygsamma antalet deltagare, var det tydligt att muslimer i Sverige var en heterogen grupp med olika uppfattningar om sin religion beroende på deras ursprung.

Splittrret bakom föreningen

Det dröjde inte länge innan splittringar blev synliga. Muslim Club, som moskén i Kärrtorp kallades, lockade människor från olika bakgrunder – svenskar, turkar, araber och jugoslaver – men deras religiösa tolkningar och intressen skilde sig åt. Intresset för att praktisera islam var lågt och efter bara två år stängdes moskén.

Under 1970-talet ökade arbetskraftsinvandringen från Turkiet, och med den växte också den muslimska befolkningen i Sverige. En ny moské öppnades i Alvik, Stockholm, med stöd från Invandrarverket, och allt fler församlingar började dyka upp runt om i landet. Den turkiska dominansen fortsatte att prägla de muslimska församlingarna, vilket ledde till att muslimer från andra länder ofta kände sig utanför.

Det var under denna period som Sveriges integrationspolitik började

förändras. Staten ville stärka minoriteter och erbjöd ekonomiskt stöd till trossamfund, under förutsättning att de hade fler än 3000 medlemmar. Detta gav upphov till Sveriges första muslimska riksorganisation, Förenade Islamiska Församlingar i Sverige (FIFS), som grundades 1975.

Enheten som aldrig blev av

FIFS skapades med målet att förena Sveriges muslimer under en gemensam organisation, men snart stod det klart att detta inte var så enkelt. Muslimer från olika delar av världen hade olika syn på hur islam skulle praktiseras. Inom några år började nya organisationer uppstå, som Sveriges Muslimska Förbund (SMF), som samlade turkiska muslimer, och Islamiska Kulturcenterunionen (IKUS), som också dominerades av turkiska muslimer men med en annan teologisk inriktning.

Under 1980- och 1990-talen fortsatte migrationen till Sverige, och med den kom nya grupper muslimer, särskilt från Iran, Irak och Bosnien. Detta ledde till att fler riksorganisationer grundades, som Islamiska Shiasamfunden och Bosniakiska Islamiska Samfundet.

Idag finns sex muslimska riksorganisationer som är berättigade till statligt stöd, men trots detta är majoriteten av Sveriges muslimer inte medlemmar i något trossamfund. De muslimska riksorganisationerna representerar tillsammans ungefär 200 000 personer, medan uppskattningar av antalet muslimer i Sverige ligger mellan 800 000 och 1 000 000.

Fittja moské

(Wikimedia licensed under the Creative Commons Attribution-Share Alike 3.0)

Talet om muslimer: En homogen grupp?

Trots den stora mångfalden inom den muslimska befolkningen i Sverige, har det offentliga samtalet alltmer kommit att framställa muslimer som en enhetlig och ofta starkt religiös grupp. Detta är en bild som har förstärkts sedan terrorattackerna den 11 september 2001, när muslimer började framställas som en säkerhetsrisk både i Sverige och i resten av världen.

Även tidigare händelser, som Ayatollah Khomeinis fatwa mot Salman Rushdie och de efterföljande upploppen, bidrog till att muslimers politiska potential började betraktas som ett hot mot yttrandefrihet och andra demokratiska värden. Denna bild av muslimer som ett hot har varit särskilt framträdande i nationalistiska och invandringskritiska kretsar, som Sverigedemokraterna.

Samtidigt har det även inom muslimska rörelser funnits en strävan efter en global muslimsk enhet. Organisationer som den Saudiarabiska Muslim World League (MWL) har aktivt arbetat för att främja en gemensam muslimsk

identitet genom att finansiera moskéer och imamer runt om i världen. MWL har även haft en närvaro i Sverige sedan 1960-talet och var bland annat med och finansierade moskén i Malmö.

Karta och terräng: En splittrad verklighet

Idag är islam en ytterst heterogen företeelse i Sverige. Muslimer kommer från en rad olika länder och har olika sätt att praktisera sin tro. Många muslimer är inte aktiva i något trossamfund och ser inte sig själva som djupt religiösa. Enligt den senaste statistiken från SOM-institutet har endast omkring 90 000 personer besökt en moské under det senaste året.

Trots denna verklighet har talet om muslimer blivit mer likriktat. Både inom och utanför muslimska kretsar finns de som vill stärka bilden av muslimer som en enhetlig grupp, vilket ofta framställer islam som en motsats till västerländska värderingar. Denna polarisering förstärker en idé om en konflikt mellan "islam" och "väst", där muslimer uppfattas som ett hot mot demokratin.

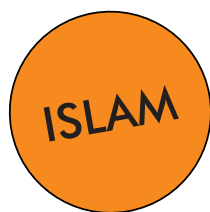
Avslutande tankar

Islam har på bara några decennier blivit en viktig del av det svenska samhället. Men medan den muslimska befolkningen har blivit alltmer mångfacetterad, har den offentliga debatten gått åt motsatt håll och förenklat bilden av muslimer.

För att förstå muslimer och islam i Sverige behöver vi erkänna denna mångfald och sluta se muslimer som en enhetlig grupp. Istället för att förstärka föreställningar om motsättningar mellan muslimer och svenskar, borde vi omfamna pluralismen och de många sätt på vilka religion och identitet kan uttryckas i dagens samhälle.

Simon Sorgenfrei

Professor i religionsvetenskap och föreståndare för IMS – Institutet för forskning om mångreligiositet och sekularitet

Att utmana kulturell relativism och stå upp för universella mänskliga rättigheter

Sociala rättviserörelser har gjort stora framsteg för att främja jämlikhet och mänskliga rättigheter. Feminismen har banat väg för kvinnor, HBTQ+-rörelsen har säkrat skydd och erkännande, och kampen för rasrättvisa har gett marginaliserade grupper en röst. Men en viktig fråga lämnas ofta utanför dessa framgångar: situationen för kvinnor med muslimsk bakgrund, särskilt ex-muslimer som utmanar både islamism och skadliga kulturella normer.

Kvinnor och HBTQ+-personer från muslimska samhällen möter extrema svårigheter som hedersrelaterat våld, tvångsäktenskap, könsstympning, socialt utanförskap, misshandel och i värsta fall dödsstraff eller lynchningar. Dessa problem är inte begränsade till länder med stränga religiösa lagar, utan finns även inom invandrargrupper i västvärlden, där kulturella normer ofta står i konflikt med individens rättigheter och friheter. Trots dessa utmaningar får dessa grupper sällan stöd i bredare rörelser för jämlikhet, vilket gör att några av de mest utsatta människorna lämnas utan hjälp.

I denna tystnad har extrema högerpartier tagit chansen att dominera samtalet om migration, integration och islamism. De har dragit nytta av den frustration som finns kring dessa frågor, särskilt i länder som Sverige. Men deras lösningar är förenklade och bygger ofta på diskriminering, vilket förvärrar samhällets klyftor istället för att skapa verkliga framsteg. När progressiva grupper undviker att ta ledningen i dessa frågor, lämnar de utrymme för extrema idéer att växa. Det är orimligt att förvänta sig att ex-muslimer ensamma ska bära ansvaret för att lyfta dessa problem. För att

skapa förändring behövs ett brett engagemang från humanistiska och sekulära rörelser som kan utmana dogmer, belysa orättvisor och kämpa för universella mänskliga rättigheter.

Ett stort hinder i dessa samtal är föreställningen att alla kulturer förtjänar ovillkorlig respekt, särskilt när det gäller minoriteter. Denna hållning riskerar att bli en form av nedlåtande särbehandling, där man förväntar sig mindre av minoriteter än av andra grupper. Skadliga traditioner och praktiker kan inte rättfärdigas i mångfaldens namn. Dessutom har termen "islamofobi" ofta missbrukats, vilket gör att legitim kritik mot islam som trosuppfattning blandas ihop med fördomar mot individer. Detta försvårar nödvändiga diskussioner och skyddar förtryckande normer från att ifrågasättas. Ska vi verkligen låta rädsla för etiketter hindra oss från att arbeta för rättvisa och jämlikhet?

Om vi menar allvar med att försvara universella mänskliga rättigheter

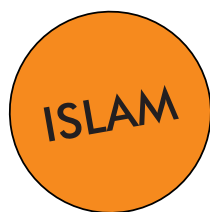
måste samma principer gälla för alla. Minoriteter ska varken utsättas för diskriminering eller ges undantag för skadliga praktiker under täckmantel av kulturell respekt. Vi måste våga granska skadliga traditioner och religiösa läror som befäster förtryck, oavsett vem som står bakom dem.

Det finns dock hopp. Evenemang som Celebrating Dissent Oslo visar styrkan i att samla röster från olika bakgrunder och fokusera på universella rättigheter. För att bygga vidare på detta krävs att vi vågar ta itu med svåra ämnen som islamism och integration, och att vi söker gemensamma lösningar.

Ex-muslimer och humanister delar målet att försvara frihet, jämlikhet och sekularism. Genom att samarbeta kan vi ta itu med dessa utmaningar och stärka arbetet för att hålla religion och stat åtskilda – något vi redan har lyckats med i förhållande till kristendomen.

Zara Kay

Grundare av supportorganisationen Faithless Hijabi

Hedersvåld

Definition

”Med hedersrelaterat våld och förtryck avses att människor, främst flickor och kvinnor men även pojkar och män, begränsas i sina liv och utsätts för påtryckningar och våld som syftar till att upprätthålla familjens kontroll över individen. Hedersrelaterat våld och förtryck är kopplat till hedersnormer som bygger på starka patriarkala eller heteronormativa föreställningar. De patriarkala föreställningarna tar sig uttryck i kontroll av flickor och kvinnor som sträcker sig från begränsningar i vardagen rörande klädsel, umgänge och rörelsefrihet till begränsningar i val av utbildning, arbete, äktenskap och äktenskapsskillnad. I sin mest extrema form kan hedersnormerna leda till allvarlig brottslighet såsom till exempel hot om våld och våld, inklusive dödligt sådant. För de individer som försöker trotsa kontrollen kan följderna bli allvarliga.

Hedersrelaterat våld och förtryck kännetecknas av att det finns ett starkt kollektivistiskt inslag, ofta i en familj och släktrelation, som bland annat innebär att individens intresse och handlingar anses vara underordnat familjens intresse och att individens sexualitet och intima relationer är hela familjens angelägenhet som kan påverka familjens anseende. Hedersnormerna grundar sig i en föreställning om heder som inte delas av övriga samhället och som strider mot principen om alla människors lika värde och den enskilda människans frihet och värdighet. Till hedersnormerna hör bland annat uppfattningen att familjens rykte och anseende är avhängigt kvinnliga familjemedlemmars kyskheter och oskuld samt deras faktiska och påstådda beteende i förhållande till dessa ideal”.

(Definition ur Regeringens proposition 2019/20:131)

Brett spektrum av våldshandlingar

Hedersrelaterat våld och förtryck omfattar ett brett spektrum av våldshandlingar enligt Nationellt Centrum mot hedersrelaterat våld och förtryck (www.hedersfortryck.se):

- Materiellt våld kan vara ett sätt att kränka, kontrollera eller straffa en individ, exempelvis genom att förövaren slår sönder den utsattas personliga ägodelar eller andra saker i hemmet.
- Digitalt våld och kontroll kan innebära att den utsattas mobil kontrolleras eller att personen spåras och övervakas med hjälp av spionprogram i mobiltelefoner, GPS eller andra spårningsverktyg. Det kan också innebära spridning av bilder och rykten på nätet, eller att förövaren tvingar till sig lösenord eller bank-id i syfte att få tillgång till exempelvis vårdjournaler eller ekonomi.
- Ekonomiskt våld kan innebära att den utsatta inte får tillgång till sina egna pengar, tvingas redovisa inköp, nekas utbildning och möjlighet att försörja sig själv, blir lurad eller tvingad att skriva på exempelvis lånedokument eller att förövaren förfalskar den utsattas underskrift (urkundsförfalskning).
- Försummelse vilken kan vara både känslomässig och fysisk. Exempel på känslomässig försummelse kan vara att känna sig oälskad av sina vårdnadshavare och/eller bli förminskad och hånad. Fysisk försummelse kan handla om bristande tillsyn och att inte skyddas från faror.
- Latent våld är ett hot om eller en erfarenhet av våld som påverkar personen starkt i vardagen. Det kan exempelvis innebära en rädsla för

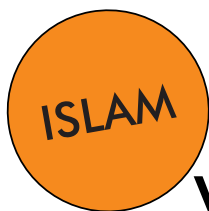
att utsättas för våld som grundar sig i att personen bevittnat eller själv utsatts för våld tidigare.

- Socialt våld handlar om att ta ifrån individen sin grupptillhörighet, exempelvis genom att personen blir isolerad, utfrysad, förskjutet eller bannlyst.
- Psykiskt våld kan exempelvis innebära kontroll, kränkningar, hot, skuld- och skambeläggning.
- Sexuellt våld kan exempelvis omfatta våldtäkt och andra sexuella övergrepp.
- Fysiskt våld kan vara alltifrån enstaka slag till systematisk misshandel och dödligt våld. Våldet mot flickor och kvinnor kan också innebära könsstympning, att flickans eller kvinnans hår klipps mot hennes vilja eller att hon blir skållad.

Hedersvåldets relation till religionen

Hederskultur uppstår från värdesystem, religiösa eller kulturella, som främjar kyskheter, oskuld och en reaktionär syn på sexualitet och kvinnokroppen. Dessa värdesystem har idén att män är överlägsna och ansvariga för kvinnor i familjen. Därmed bär de ansvar för kvinnors kyskheter och måste ha kontroll över deras sexualitet. Sådana värden existerar i sammanhang utan koppling till religion men de finns också i flera av världens stora religioner och religiös konservatism gör problemet värre. Alla stora världsreligioner glorifierar bilden av jungfrulighet och det finns föreställningar i heliga skrifter om betydelsen av oskulden. Det finns också religiösa fundamentalistiska grupper inom flera stora religioner som förespråkar värderingar som reproducerar hedersrelaterat våld. (Riksorganisationen GAPF – Glöm Aldrig Pela och Fadime www.gapf.se).

En sammanställning av **Janna Aanstoot**

Välfärdsstaten och islam

Jag tror att alla islamologer har diskuterat med muslimer som hävdar att den svenska välfärdsstaten är islamisk i sin struktur minus tron. Själva idén att välfärd och religion hör ihop kan nog störa en och annan humanist, men faktum är att kopplingen inte är särskilt märklig. Flera referensböcker om välfärdsstaten börjar med den kopplingen. Religiös etik brottas generellt med balansen mellan den enskildes moral och hur denne hör samman med ansvaret för gruppen (hur nu den definieras) – att göra rätt samt att göra rätt för sig. Islam delar med sina syskonreligioner att religion påbjuder att den som har tillgångar och tjänar pengar också ska bidra till samhället, dels genom fastställda allmosor, dels genom gåvor. Allmosorna gick historiskt till det religiösa etablissemang som även förväntades driva utbildning, fattigvård och hälsovård. Donationer kan (och kunde) riktas till vilket syfte som helst men är inte sällan avsedda för att köpa mark, bygga ändamålsenliga hus, eller stå för drift- och personalkostnader för välfärdens institutioner. De första sjukhusen i världen byggdes av muslimer. Vad med fusk, korruption och religiös lyxkonsumtion? Givetvis finns och fanns det, men det hindrar inte att systemet var ett välfärdssystem inriktat på den egna religiösa gruppen; för staten motsvarar det medborgaren. Tjänsterna kunde tillfälligt täcka andra även om det inte var det primära syftet.

Det finns också uppenbara skillnader. En medborgare i en välfärdsstat har rätt till vård, skola och ekonomiskt stöd medan en fattig muslim har en

möjlighet till det – inte en oavkortad rätt – den enskildes moral kan vara en belastning. Men det finns imponerande logiker inbyggda i klassisk islamisk teologi. Till exempel, en klassisk, juridisk utbildningsuppgift har varit att avgöra om det är stöld att stjäla mat för att överleva i ett samhälle där det finns mat. Uppgiften som är designad för att jaga studenterna i mentala cirklar slutar med svaret att om den som stjal faktiskt inte har något annat att välja mellan än sväldöden eller att stjäla så är en enskild stöld förlåtlig då det är samhället som borde ha delat med sig när den arme bett om hjälp (vilket ingår som ett krav innan man stjäl). Att inte dela med sig är den större och ursprungliga synden. Alla har rätt till akuthjälp. Främlingen som tagit sig genom öknen ska bjudas skugga, dryck och åtminstone något litet att äta. Alla främlingar, inte bara de som är muslimer. Det är en etisk grundpremiss. Det är denna typ av saker som muslimer tänker på när de hävdar att Sverige har ett islamiskt välfärdssystem utan islam.

När de borgerliga lade om skolpolitiken 1992 och öppnade för högre ekonomiska bidrag till privata skolor var det en öppen inbjudan till Sveriges religioner att engagera sig i en av paradgrenarna, utbildning. Över världen bedriver företrädare för islam och kristendom allt från förskolor till universitet, även inom EU:s gränser. Privatiseringen av vården har inte fått religiösa grupper att engagera sig lika snabbt men en del ålderdomshem drivs i religiös regi. I Spanien drivs ca 15 procent av sjukhusen av katolska kyrkan. Om

man tittar på Storbritannien är nästan alla större välgörenhetsorganisationer startade med religiösa agendor och av migranter. Dessutom har nästan varje församling oavsett tro soppkök, platser för uteliggare, system för donationer av kläder och liknande, även de muslimska organisationerna. En av de två största privatägda välgörenhetsnätverken i världen är muslimskt, The Aga Khan Development Network (AKDN). Det är lika stort omsättningsmässigt som Bill och Melinda Gates Foundation. Detta shitiskt, ismailitiska nätverk specialiserar sig på hälsovård, utbildning och att hjälpa behövande, till exempel driver de projekt för rent vatten. Huvudsätet för AKDN är inom EU:s gränser. Själv jobbar jag vid ett institut i London som är en del av AKDN. Medan många av de muslimska majoritetsstaterna kategoriskt misslyckas med sina uppdrag att erbjuda välfärd, finns det muslimska aktörer som gör det istället. En del av dessa är rörelser inom politisk islam, andra är filantroper, visionärer, eller konstluskare. Gemensamt har de att de anser att det inte bara är rätt, rimligt, bra, medmänskligt, humant, och kanske till och med humanistiskt, att driva välgörenhet, utan även religiöst.

De bland oss som är humanister eller humanistiskt lagda kan vinna på att erkänna det som vi tycker är gott i dessa gärningar, även om de är religiöst motiverade. Det ger oss fler potentiella bundsförvanter i en ganska gräslig samtid.

Jonas Otterbäck

Head of Research and professor at AKU-ISMC at Aga Khan University

ISLAM

Are ex-Muslims the canaries in the coal mine?

The canary in a coal mine was an advanced warning system. Miners used to take caged canaries with them into the mines. And if there were methane or carbon monoxide gases present, the canary would die before they reached levels hazardous to humans, thus giving the miners an early warning and a chance to get away. As a system, it is rather cruel to the canaries. So, asking if ex-Muslims are canaries in the coal mine, is a question that should focus less on the cute canary aspect, and more on the danger it was in – and how to avoid it.

But the question remains: If ex-Muslims are the canaries in the coal mine, what is the coal mine? What are they meant to give us a warning about? And who are the miners?

The coal mine is the setting of the metaphor, so I suppose it is wherever the ex-Muslims in question happen to be. The danger is islamism. That should make the miners in danger, whatever society the coal mine happens to represent.

That gives us three questions:

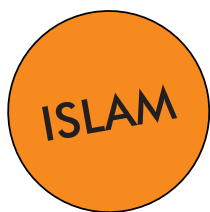
- Firstly: What are the dangers to society from islamism?

- Secondly: What are the dangers to ex-Muslims?
- Third, and possibly most important: What are the warning signals these canaries have to give the miners? And are the miners willing and able to hear them?

What is it that ex-Muslims have to tell our societies about the dangers of islamism? And as we, the miners, are not really in a position to escape from the mines, how are we to deal with the dangers they warn us about?

Ur **Arnfinn Petterssens** inledningstal vid konferensen *Celebrating Dissent*, Oslo, September 2024

Avhopp ger hopp

Första helgen i september gick konferensen/festivalen "Celebrating dissent" av stapeln i Oslo. Det är en intensiv helg för muslimska avboppare och deras allierade. Janna Aanstoot var där för Humanistens räkning tillsammans med Humanisterna Syds ordförande Magnus Timmerby.

Det är svårt att med ord beskriva den kraft som finns i den här gruppen av exmuslimer från hela världen. Här har alla förlorat något på grund av att de valt att lämna en religion man inte får lämna. De har förlorat människor som betytt något, trygghet, sitt land och sin tro på mänskligheten. Under några få dagar möter jag människor som fått sina könsdelar avskurna, som överlevt mordförsök med machetas, gruppvåldtagits för att de gått ut utan manligt sällskap, torterats, fängslats, folk som inte fått sjunga, visa håret eller fängslat för att de försvarat barn från barnåktenskap. Jag har träffat modiga, rädda, arga, kloka, ledsna, sakliga, emotionella, starka och roliga människor.

Motstånd kan ta sig olika uttryck. Ibland vill man pröva på allt det man förvägrats. Många nakna kvinnobröst och hud blir det när man slängt sin slöja all världens väg. Det blir vikta origamivaginer av koranverser. Det blir arg, vacker, innerlig och outhärdlig musik och sång. Humor (för när man skrattar kan man inte samtidigt vara rädd). Filmer som retat män till hat och hot. Brända slöjor, rivjärnrvina koraner, censurerade sånger om mänskliga rättigheter. Hopp om revolution, flykt i natten, falska pass och polismisshandel, lejda mördare, ilska mobbar, trasiga liv och förlorade kontakter med vänner och familj.

Jag golvades. Inte för att detta var nytt för mig, men för att de personliga historierna var oerhört starka. Jag hoppas att jag lyckas förmedla ett uns av dessa upplevelser till er.

Rebellen från YouTube

Jag minns den klara blicken, den raka ryggen och lugnet han visade där i TV när klippet blev viralt 2018. Mohammad Hashem var en ung man som ställde upp i lokal-TV i Egypten och försvarade sin ateistiska ståndpunkt. Han tillhörde ett ateistiskt undergroundnätverk som växt fram i Egypten och de fick en förfrågan från TV-studion att delta i en intervju. Hans argument i klippet var tydliga och enkla och mestadels av vetenskaplig, agnostisk natur. Han visade under hela intervjun respekt både mot den intervjuande programledaren och den inbjudne muslimska representanten och uttolkaren, sheiken Mahmoud Ashour. Ändå blir han utslängd ur TV-studion och sheiken rekommenderar honom psykiatrisk vård.

Jag träffar Mohammad på Celebrating Dissent-konferensen i Oslo där exmuslimer från hela världen samlats för att diskutera samarbeten, stärka varandra och bara hänga med likasinnade under några soliga höstdagar i september. Jag blir lite starstruck. Det här är en äkta rebell, inte västvarianten som riskerar en arg insändare utan en riktig rebell som riskerat sitt liv och jag vet att jag måste intervju honom. Hans ögon är lite vaksamma och det är allmänt en lite blygare, lite eftertänksammare, lite äldre ung gentleman jag träffar denna dag.

Min stora fråga blir: - Hur vågade du? Jag ser ju nu att du ser betydligt sårbarare och vekare ut än du framstod i Youtube-klippet, vad gjorde att du

ställde upp i egyptisk TV?

- Ska jag vara ärlig så var det ingenting annat än ungdomlig naivitet! blir svaret. Jag har inte alls ändrat uppfattning, utan är idag mer än någonsin övertygad ateist, men om jag vetat då vad jag vet nu så hade jag nog inte ställt upp. Jag har aldrig haft någon önskan om att bli influencer. Jag trodde att jag skulle vara med i lokal-TV, jag hade ingen tanke på att ett sådant klipp skulle kunna gå viralt. Efter bara en vecka hade miljoner människor världen över sett mig och jag fick gå under jord och i förlängningen fly från mitt land. Idag bor jag i Tyskland där jag äter, jobbar och sover. Jag har till stora delar behövt säga adjö till hela mitt liv. Jag vet inte om det var värt det. En dag som den här när man träffar likasinnade muslimska dissidenter är det det, men kanske inte alltid till vardags.

Sjunger för de som tystats

FarAwaz är sångerska från Iran. Hon bryr sig faktiskt inte särskilt mycket om vare sig religion eller politik. Hon vill bara sjunga. Men när mullorna gör politik av kvinnors kroppar, av kvinnors hår och kvinnors röster då blir det mer än viktigt att sjunga. Då blir det politik. Hon har tagit sin tillflykt till Tyskland för att få finnas till som kvinna.

Hon är arg och trivs med att göra män arga. Hon är för mycket av allt, av bröst och kropp och fett, av röst och åsikter och ilska. Hon ler lite nedsättande

när jag undrar om hennes budskap verkligen går fram, med all denna ilska. Hon är inte rädd för att skrämja bort folk med sin ilska, det är inte dem hon talar för. Hon sjunger för sin egen skull, för den flicka hon var som bara ville sjunga. Hon sjunger för männen som hatar att hon inte hatar sig själv. Hon sjunger för att mullorna är emot DET HÄR!! Hon visar med yvigt kroppsspråk mot sig själv, mot HELA sig själv.

- Mullorna är emot själva essensen av att vi är kvinnor.

Bara dagarna innan har talibanerna i Afghanistan meddelat att kvinnors röster inte längre är lagligt tillåtna att höras publikt. FarAwaz knyter nävarna. I Iran har det inte riktigt gått så långt. Men inte vilka röster som helst får höras. En gatusångerska hon blivit vän med på nätet har precis fångslats för sina protestsånger. Det är henne och hennes systrar som FarAwaz sjunger för. För alla dem som tystats.

Islam och dess följder

Jimmy Bangash är talesman för Exmuslim-rådet i Storbritannien och arbetar som psykoterapeut med inriktning mot exmuslimer, hedersvåld och HBTQ+-frågor. Som sådan stöter han ständigt på okunskap och missriktad

hänsyn gentemot den muslimska populationen. I en samarbetsorganisation där psykoterapeuter träffas blir hans röst ständigt tystad:

”Hedersvåld drabbar inte bara muslimska kvinnor.”, ”Mäns våld mot kvinnor är ett patriarkalt problem och inte ett religiöst.”, ”HBTQ-fördomar existerar överallt i samhället.” får han ständigt slängt i ansiktet. Detta är inget Jimmy på något sätt ifrågasätter, men bland hans klienter är islam ofta den underliggande orsaken till de problem som de upplever. Det gick så långt som att en muslimsk terapeut ansåg sig så ”hotad” av Jimmy’s argumenterande att hon hoppade av samarbetet. Många exmuslimer under konferensen vittnade om hur stort samhällsproblem det är att deras upplevelser och vittnesmål inte tas på allvar när de försöker peka på den muslimska religionens systematiska förtryck mot kvinnor, minderåriga kvinnor och homosexuella.

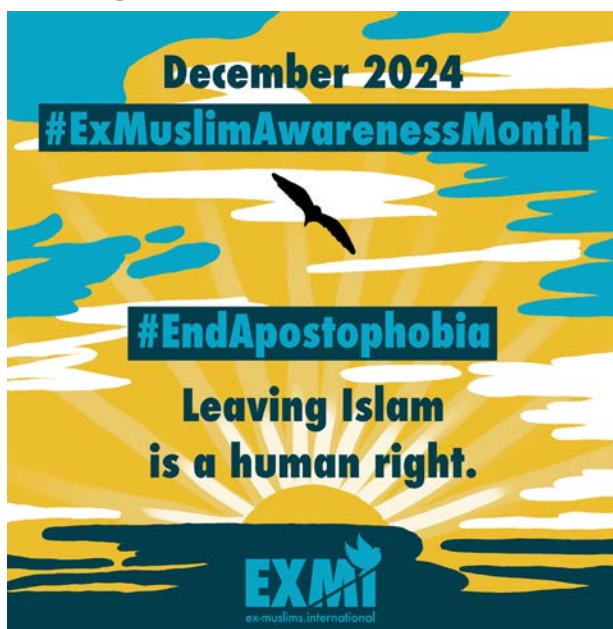

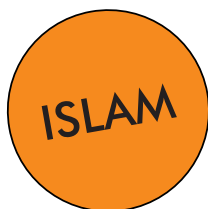
Muslimska makten som en cancersvulst

En av de upplevelser som bitit sig fast längst från konferensen är Nadia El Fanis franskspråkiga film *Même Pas Mal* (No harm done), en dokumentär om den arabiska våren i Tunisien. Det är en konstnärlig, självbiografisk och ganska amatörmässigt filmad dokumentär som vunnit priser runt om i Frankrike. Den är filmad i tre ”lager”: Det första lagret beskriver den arabiska våren, aktivisterna och hoppet under den arabiska vårens revolutionära månader. Det andra lagret beskriver Nadias personliga kamp mot sin cancer och metaforiska jämförelser görs mellan cancersvulster som måste bort och auktoritära diktaturer där det sjuka måste ”skäras bort” av folkviljan.

Det tredje lagret är den råhet och brutalitet med vilken den muslimska makten och dess folkmiliser på gatan bemöter Nadia, hennes medaktivister och hennes filmers premiärer. Dessa ”Guds män” presenteras i all sin omänskliga barbariskhet när de skrattar åt Nadias sjukdom, hennes ”fulhet” när cancerbehandlingen berövar henne hennes hår och därmed i deras ögon hennes kvinnlighet. Det är en stark film och en sorg över de drömmar som föddes och dog bland sekulära aktivister i hela den arabiska vårens korta årstid.

Janna Aanstoot

Kända exmuslimer på Youtube

Vart går exmuslimer och nyfikna unga som vill höra religionskritik och debatt? På Youtube och Tiktok finns de mest kända debattörerna. Sedan finns nätverk på Reddit, Whatsapp, Signal, Discord, Telegram, mm.

Bland exmuslimer finns ofta de argaste religionskritikerna. Men debatten rymmer mycket mer än tandagnisslan. Från försiktigt ifrågasättande till svavelosande hädelse, från intellektuell debatt till stödnätverk, från poddsnackare till aktivister som sprider humor, poesi, musik, kroppskonst, gatuaktivism och feministiska blyxtkampanjer kring Woman Life Freedom. Och inte minst "deconversion stories" från dem som lämnat religionen och berättar om sin personliga process.

Den mångfasetterade debatten når människor som befinner sig i olika stadier i sin resa. Somliga har just börjat tvivla på religionen, andra har redan lämnat och söker ny mark att stå på, åter andra vill vända sin nyvunna energi till något konstruktivt.

Den s.k. muslimska världen har en lång tradition av fritänkare sedan 800-talet, från Egypten till mellanöstern till Bangladesh. I modern tid måste åtminstone nämnas Salman Rushdie, Taslima Nasrin och Ibn Warraq. Under sent 00-tal kom nytt bränsle från väst då The New Atheists (Dawkins, Hitchens, Harris, Dennett, Krauss) blev virala på youtube. Richard Dawkins bok The God Delusion fick en arabisk piratöversättning (av den svensk-irakiska författaren Bassam El-Baghdadly) som laddats ner över 13 miljoner gånger, något som Dawkins själv uppmuntrat.

Idag står exmuslimer i debattens frontlinje. Bara de senaste tio åren har en ny generation briljanta debattörer blommat ut på nätet. De kommer från många länder och många av de mest framträdande är kvinnor! Genom miljontals visningar inspireras ännu fler att komma ut och rörelsen organiserar sig genom bl.a. Council of Ex-Muslims Britain, Ex-Muslims of North America och en rad systerorganisationer. Den som besöker festivalen Celebrating Dissent får uppleva dramatiken i realtid när ditresta får träffa influencers de följt på nätet och tar steget att komma ut och själva bli aktiva.

Några kända röster att se och sprida:

- Ex-Muslims Scandinavia: Medlemsnätverk med videos och artiklar, baserat i Stockholm
- Faithless Hijabi: Stöd till exmuslimer som genomlider trauma. Grundaren Zara Kay bor numera i Sverige (från Tanzania).
- Cemal Knudsen Yucel: känd norsk islamkritiker som varit islamist (från Turkiet)
- Maryam Namazie: Grundare av Council of Ex-Muslims Britain och Celebrating Dissent

- Rana Ahmad: Författare, grundare av Atheist Refugee Relief (Tyskland, från Saudiarabien)
- Sarah Haider: Grundare av Ex-Muslims of North America (USA, från Pakistan)
- Faisal Saeed Al Mutar: Talare, grundare av Ideas Beyond Borders (USA, från Irak)
- Armin Navabi: Poddare, grundare av den globala "nationen" Atheist Republic, författare till boken Why There Is No God: Simple Responses to 20 Common Arguments for the Existence of God (kanadensare från Iran)
- Secular Spirit: Vill normalisera sekularism och motverka diskriminering (kanadensare, palestinier från Förenade arabemiraten)
- Apostate Aladdin: Berättar om sin egna process och strävar efter förståelse genom dialog
- Wissam Charafeddine: författare, grundare av Muslimish, ett forum för dialog mellan muslimer och tvivlare (USA, från Libanon)
- Ali A. Rizvi: Poddare och författare till boken The Atheist Muslim: A Journey from Religion to Reason (kanadensare från Pakistan)
- Sohail Ahmad: Poddare, exAhmadi, driver Reason on Faith (Kanada)
- Haram Doodles: Lätt satiriska skämtteckningar
- Halima Salat: Journalist och debattör (Nederländerna, somaliskt ursprung)
- Khadija Khan: Journalist, skribent, poddare för sekularism och kvinnokamp (London, pakistanskt ursprung)
- Mimzy Vidz: Youtuber och terapeut (Storbritannien, ursprung från Marocko och Egypten)
- Veedu Vidz: Komiker (Storbritannien, från Sri Lanka)
- Rahila Gupta: Dramatiker, författare, ordförande i debatt- och stödgruppen Southall Black Sisters

(England, indiskt ursprung)

- Mohamed Hisham: Blev viral när han som ateist blev kallad mentalsjuk i en tv-intervju 2018 (Tyskland, från Egypten)
- Sanal Edamaruku: Ej exmuslim, men arbetar mot vidskepelse av alla slag (Finland, från Indien)

En lista över Youtubers finner ni här:

En lista över ex-muslimska dokumentärer finner ni här:

Humanisterna måste inkludera exmuslimer

Det är viktigt att humanismen är fullt synlig i debatten om islam. Annars lämnar vi öppet för att besvikna exmuslimer lockas in i falska konfliktlinjer som etnonationalism eller

myten om att västerländsk kultur är underkastad judeokristna värderingar. Ett exempel är den kända ateisten Ayaan Hirsi Ali som härom året berättade att hon konverterat till kristendom - inte för att hon börjat tro på Jesus, utan för att hon tror att den judeokristna kulturen måste besegra islam.

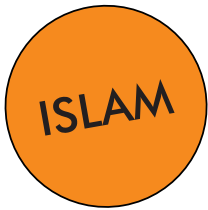
Som humanister har vi en annan syn: ett gott samhälle byggs på humanistiska värderingar, inte religiösa, och är alls inte begränsat till västerländsk kultur.

Bevisen har vi framför ögonen. Aktivisterna ovan kommer från världens alla hörn, de tycker inte lika om allt, men alla samlas kring humanistiska värderingar om grundläggande mänskliga rättigheter och sekularism.

I Sverige har Humanisterna bl.a god kontakt med organisationerna Faithless Hijabi, GAPF – Glöm Aldrig Pela & Fadime samt Ex-Muslims Scandinavia. Flera har publicerats i medlemstidningen. Humanisterna Syd har startat träffar för exmuslimer i Malmö. En enkel idé för Humanisternas lokalavdelningar är att träffas och diskutera en video med någon av debattörerna ovan. Vi kan göra mer för att lyfta fram deras röster. Ännu viktigare: vi kan lära oss av dem och bli starkare tillsammans.

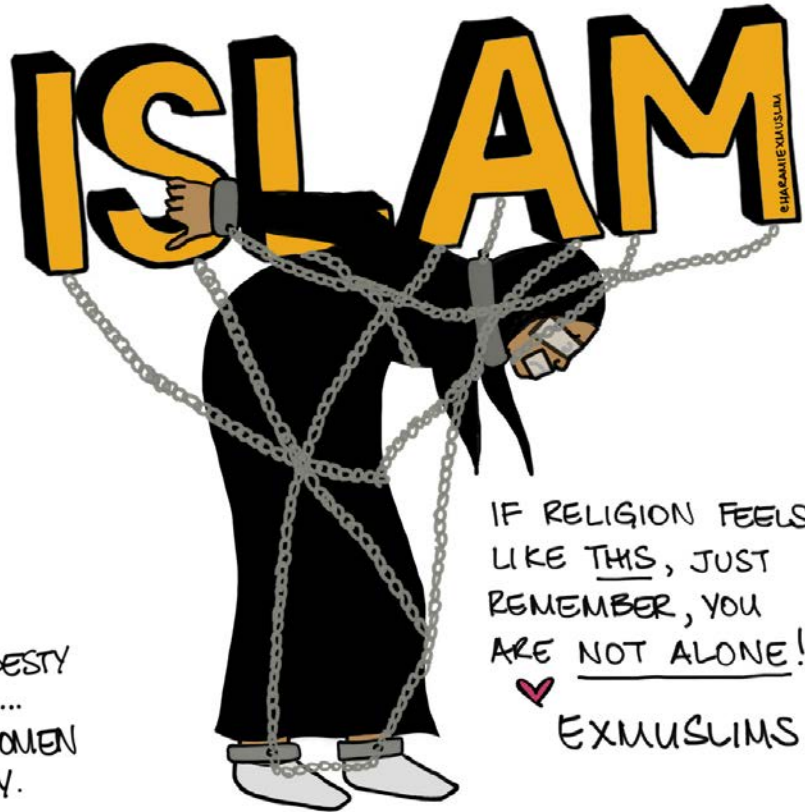
Magnus Timmerby

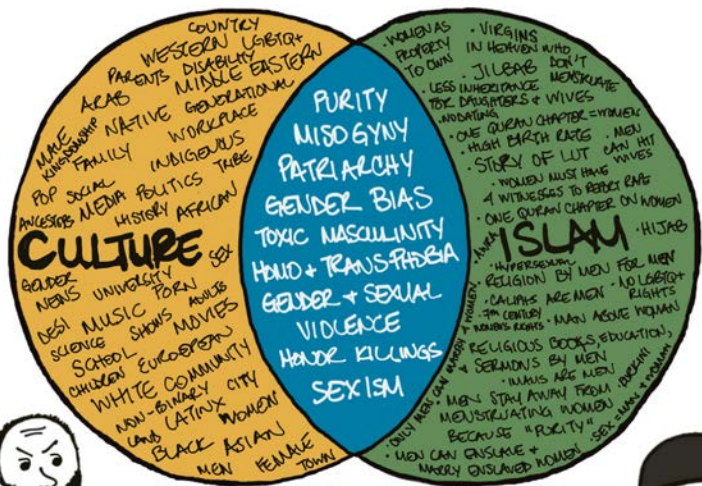
Haram doodles

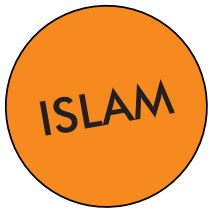
Haram Doodles är en sajt som drivs av en ung exmuslimsk kvinna som bor i Nordamerika. Hon tecknar seriestrips om islam och om ex-muslimska upplevelser och förebilder. Hon är också aktiv i firandet av december som "ExMuslim Awareness Month". Hennes teckningar återfinns på Instagram som @haramdoodles och på <https://haramdoodles.com>

IF RELIGION FEELS LIKE THIS, JUST REMEMBER, YOU ARE NOT ALONE!
♥
EXMUSLIMS

MEN SHOULD PRACTICE MODESTY LIKE WOMEN IN ISLAM... OR OWN UP TO OPPRESSING WOMEN SINCE THE 7th CENTURY.

Why Many Ex-Muslims Choose to Leave Islam

Leaving Islam is a profound and often difficult decision for ex-Muslims, shaped by intellectual, social, and ethical factors. Common reasons include doubts about Allah's existence, criticism of Islamic teachings on women's rights and homosexuality, and opposition to oppressive Islamic regimes.

Doubts About Allah's Existence

For many ex-Muslims, the existence of Allah seems increasingly improbable when scrutinised through a scientific and rational lens. The lack of empirical evidence, the logical inconsistencies in theological arguments, and questions about divine justice lead them to reject the concept of a deity demanding absolute submission.

Islam and Women's Rights

Islamic teachings on gender roles and rights often conflict with modern views on equality. From restrictive dress codes to discriminatory inheritance laws, many feel that Islam institutionalizes inequality. Women in Islamic societies frequently face systemic oppression, such as limited autonomy and harsh punishments for personal choices, fueling discontent among ex-Muslims.

Islam and Homosexuality

Islam's condemnation of homosexuality has alienated LGBTQ+ individuals and allies. With punishments ranging from ostracization to execution in some Islamic countries, many ex-Muslims see this stance as incompatible with universal human rights and dignity.

Opposition to Islamic Dictatorships

Theocratic regimes in Iran and Afghanistan epitomise the dangers of merging religion and state. These governments enforce strict Sharia laws, suppress freedoms, and punish dissent, pushing many to reject Islam as a tool of authoritarian control.

Embracing Western Values

A growing number of Middle Eastern individuals admire the West's secular, democratic ideals and embrace values like gender equality, freedom of expression, and personal autonomy. They seek a modern, inclusive society, free from the constraints of religious dogma. For ex-Muslims, rejecting Islam becomes a step toward such a future.

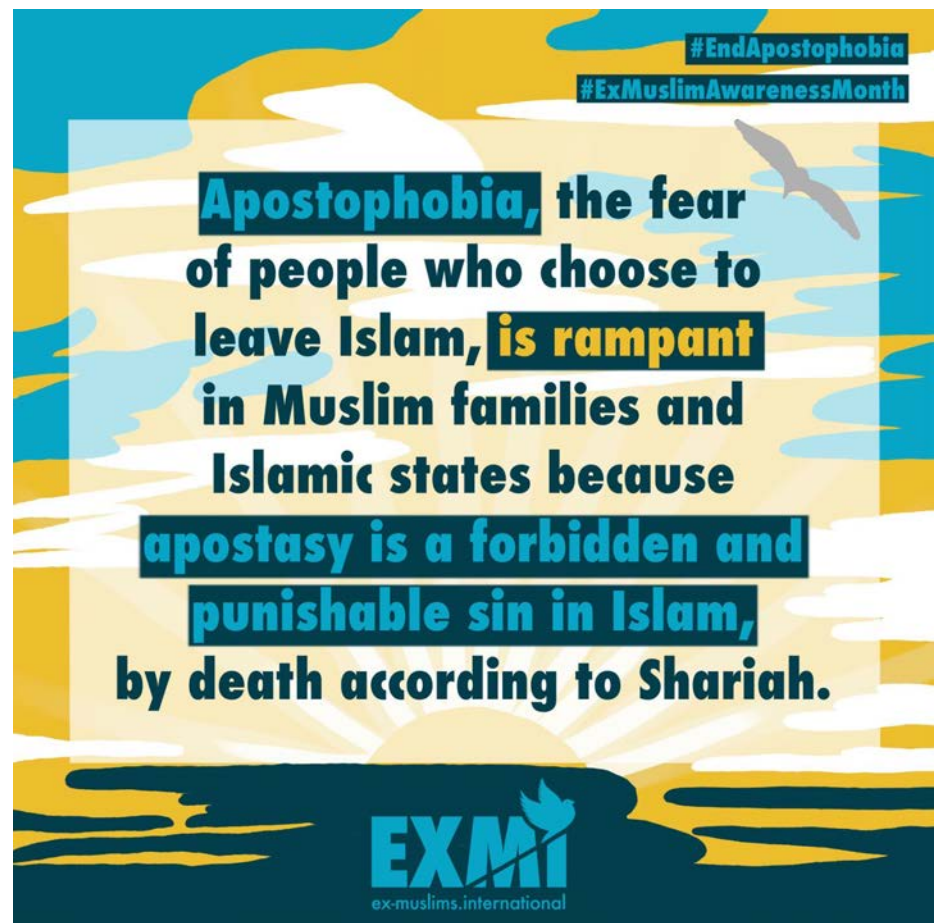
Conclusion

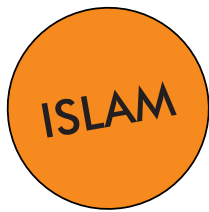
The decision to leave Islam is rarely made lightly, as it often entails significant personal and social risks. However, for many ex-Muslims, the desire for intellectual freedom, equality, and human rights outweighs the fear of rejection or persecution. They

question the existence of Allah, challenge Islam's stance on women's rights and homosexuality, and resist oppressive theocratic regimes like those in Iran and Afghanistan. By embracing secularism and modern values, ex-Muslims aim to build lives rooted in personal freedom, critical thinking, and equality. Their journeys reflect a growing movement of individuals from the Middle East and beyond who aspire to live in societies that prioritise human dignity over religious conformity. For them, leaving Islam is not just a rejection of faith - it is an affirmation of a better, freer future.

Milad Resaeimanesh

Chairman of The Central Committee of Ex Muslims in Scandinavia

Den digitala infrastrukturen för ateism i Pakistan: Ett framväxande landskap

Denna korta essä skisserar historien om offentligt manifesterad ateism i Pakistan, ett samtida fenomen som möjliggjorts genom den breda spridningen av internet och nya medieplattformar. Essän undersöker också utvecklingen av ateistiska digitala infrastrukturer i Pakistan, de utmaningar som ateistiska aktivister möter online och de bredare implikationerna för religiösa diskurser i landet.

Ny medieteknologi har spelat en avgörande roll för att stärka aktivister och skapa "nätverkspubliker" (Boyd, 2010), där idéer kan delas och debatteras. Förhållandet mellan nya medier och islam har studerats ur olika perspektiv, och forskare har påpekat hur digitala plattformar har omformat traditionell religiös auktoritet (Campbell, 2007 & 2010; Zaid et al., 2022).

I Pakistan har internetlandskapet sett en betydande tillväxt, med antalet bredbandsanvändare som nått 130 miljoner 2023, vilket representerar en ökning på 110 % över fem år (Pakistan Telecommunication Authority, 2023). Denna tekniska utveckling åtföljs emellertid av betydande restriktioner för friheten online. Freedom House klassificerar konsekvent Pakistans internet som "inte fritt," med en minskad internetfrihetspoäng från 31/100 år 2016 till 26/100 de senaste åren. Ahmad och Mehmood (2017) hävdar att staten använder olika övervakningstaktiker, inklusive infiltrering av innehåll, övervakning och avlyssning, särskilt riktat mot religiösa, etniska och sexuella minoriteter.

Mot denna bakgrund har ateister i Pakistan utnyttjat nya medieplattformar för att skapa virtuella gemenskaper och uttrycka sina åsikter. Den första offentliga manifestationen av ateism i Pakistans digitala sfär skedde i form av bloggar, lanserade 2007 under pseudonymen "Hazrat Nakhuda" (Nakhuda, 2007). Denna blogg markerade början på en mer synlig online-närvaro för ateister i landet.

När sociala medieplattformar blev populära utvecklades ateistisk aktivism i

Pakistan. Facebookgrupper som "Pakistan Atheist and Agnostics" (startad 2010) och "Pakistani Freethinkers" (2014) skapade utrymme för diskussioner i realtid och gemenskapsbyggande. Dessa grupper har ständigt utsatts för censur och förbud, vilket belyser de utmaningar ateister möter för att upprätthålla sin närvaro på vanliga sociala medieplattformar i Pakistan.

Lanseringen av dedikerade webbplatser, såsom Juraat-e Tehqeeq och Pakistan Atheists and Agnostic Organization, utökade ytterligare den digitala infrastrukturen för ateistiska diskurser. Farooqi (2011) rapporterade att webbplatsen fick 17 000 besök inom 48 timmar efter lanseringen, vilket visar på ett betydande intresse för ateistiska perspektiv trots de risker som är förknippade med att tillgå sådant innehåll.

Den ökade synligheten av ateism online har dock medfört allvarliga konsekvenser för aktivister. Pakistans blasfemilagor utgör ett ständigt hot för dem som öppet ifrågasätter religiösa övertygelser online. Fallet Ayaz Nizami, en ateistisk aktivist som dömdes till döden 2021 för att ha främjat ateism i landet, illustrerar de faror som uppfattade ateister eller blasfemiker står inför i landet.

Pakistanska myndigheter arbetar aktivt för att undertrycka ateistiskt innehåll online genom olika metoder. PTA (Pakistan Telecommunication Authority) beordrar regelbundet sociala medieplattformar att ta bort "blasfemiskt" innehåll, blockerar ateistiska och sekulära webbplatser, och samarbetar med underrättelsetjänster för att övervaka online-forum för "anti-islamiskt" material. Detta har tvingat ateistiska aktivister att utveckla strategier för överlevnad och uttryck, inklusive användning av anonymitet, kodade språk och att förlita sig på internationella plattformar som är värd utanför Pakistan.

Framöver kommer flera faktorer att påverka utvecklingen av online-diskurser om ateism i Pakistan. Tekniska framsteg, som ökande spridning av smartphones, kan bredda

tillgången till ateistiskt innehåll, medan framsteg inom övervakningsteknologi kan innebära nya risker för aktivister. Den juridiska kontexten, särskilt eventuella reformer av blasfemi- och cyberbrottslagar, kommer att spela en avgörande roll i att avgöra utrymmet för icke-religiöst uttryck online.

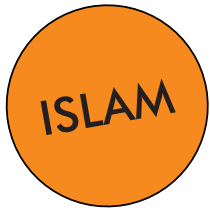
Sammanfattningsvis representerar den digitala infrastrukturen för ateism i Pakistan ett komplext och ständigt utvecklande fenomen som utmanar djupt rotade religiösa och kulturella normer, samtidigt som den navigerar i en fientlig juridisk och social miljö. I takt med att Pakistan fortsätter att brottas med frågor om religionsfrihet, nationell identitet och modernisering, kommer rollen av ateistiska röster i landets digitala offentliga sfär troligen att förbli kontroversiell. De strategier som pakistanska ateister använder för att skapa utrymme för sig själva online, liksom reaktionerna från stat och samhälle, erbjuder värdefulla insikter i bredare frågor om yttrandefrihet, sekularism och påverkan från nya medier i muslimska majoritetsländer.

Mustafa Kamal

Doktorand vid Linnéuniversitetet

References

- Ahmad, M., & Mehmood, R. (2017). Surveillance, authoritarianism, and "imperial effects" in Pakistan. *Surveillance & Society*, 15(3–4), 506–513. <https://doi.org/10.24908/ss.v15i3/4.6721>
- Boyd, D. (2010). Social network sites as networked publics: Affordances, dynamics, and implications. In Z. Papacharissi (Ed.), *A networked self: Identity, community, and culture on social network sites*. Routledge.
- Campbell, H. (2007). Who's got the power? Religious authority and the internet. *Journal of Computer-Mediated Communication*, 12(3), 1043–1062. <https://doi.org/10.1111/j.1083-6101.2007.00362.x>
- Campbell, H. (2010). *When religion meets new media*. Routledge.
- Farooqi, B. (2011, September 17). Being Pakistani and atheist: A dangerous combo, but some ready to brave it. *Pakistan Today*. <https://archive.pakistantoday.com.pk/2011/09/17/being-pakistani-and-atheist-a-dangerous-combo-but-some-ready-to-brave-it/>
- Freedom House. (2023). Pakistan: Freedom on the net 2023. <https://freedomhouse.org/country/pakistan/freedom-net/2023>
- Nakhuda, H. (2007, June 11). Introduction [Web log]. *Pakistani Atheist*. <https://pakistaniatheist.blogspot.com/2007/06/introduction.html>
- Pakistan Telecommunication Authority. (2023). Annual report 2023. <https://www.pta.gov.pk/category/authority-1663689027-2023-05-30>
- Zaid, B., Fedtke, J., Shin, D. D., El Kadoussi, A., & Ibrahine, M. (2022). Digital Islam and Muslim millennials: How social media influencers reimagine religious authority and Islamic practices. *Religions*, 13(4), 335. <https://doi.org/10.3390/rel13040335>

Bangladesh

Torn Amidst Political and Religious Turmoil

(Detta är en förkortad version av en text som finns att läsa på www.humanisten.se)

How fragile the democratic institutions that symbolize hope can become when swept aside by a calculated overthrow. A peaceful rally turned coup, driven by covert backers of Islamic parties like Jamaat-e-Islami, saw power seized with ruthless precision, spreading fear and misinformation.

Forged through the sacrifices of the 1971 Liberation War, Bangladesh's foundation was built on immense loss. Families recounted tales of martyred grandparents and vanished aunts, stories weighed with pride and pain. Yet, for today's youth, these struggles often fade into textbook summaries.

July 2024 Student Protests

Fifty-three years after liberation, July 2024 saw students demand the abolition of the public employment quota system, calling it unjust. The quotas for women, descendants of freedom fighters, minorities, and the disabled faced scrutiny as students pushed for merit-based reforms. Economic strain, high inflation, and bleak job prospects fueled their resolve. Families, proud yet anxious, offered quiet support.

As the darkness fell

Soon, the protesters rebranded themselves as "Students Against Discrimination." The protest took a dark turn after rumours circulated that a student protester had been killed in clashes with police. Rumours, amplified by social media and external supporters, intensified the unrest. The government argued that the matter was under judicial review and urged patience. However, Prime Minister Sheikh Hasina was labelled a "fascist" by the protesters. The news of death of a student influenced by both insiders and outsiders, spread globally through social media. The protest was being dubbed the "Monsoon Revolution" by the western media. Clashes continued. Violence escalated, with attacks

on government buildings, institutions, and police. By August 1, protesters demanded withdrawal of the prime minister.

Unbeknownst to most, out of the 158 coordinators of the protests, 116 or more were members of radical Islamic party Jamaat, disguised as secular students. Their true intentions were not disclosed to their fellow supporters. The radical Islamic faction among the protesters formed mobs, orchestrated jailbreaks to free jihadists convicted of crimes like the killings of bloggers, the Holy Artisan attack, nationwide bombings, and assassination attempts on the Prime Minister. While the government attempted dialogue, the protesters remained steadfast, demanding Prime Minister's removal.

By August 5, violence had escalated further. Extreme brutality committed. Mobs killed police personnels and displayed their bodies to instil fear. As destruction spread and threats to her life intensified, the Prime Minister left the country. Mob gangs looted her residence. Nationwide, they dismantled secular and democratic symbols, such as, the Parliament house, Liberation war Museums, ancient Sufi Shrines associated with humanist fakirs and singers, the Museum of Sheikh Mujib – the Father of the nation. The parliament was dissolved, revenge killings and harassment surged.

Islamist groups known for collaborating with the Pakistani Army during the 1971 genocide, which claimed 3 million lives, and facilitating the rape of over 200,000 women—gained prominence. These groups, adhering to radical Islamist ideologies advocating for an Islamic State, together with their ally, have been carrying out attacks on ethnic minorities. Particularly Hindus and Ahmadis have been suffering the most.

Radical Influence and Escalation

Amidst the chaos, it emerged that over 70% of protest leaders were linked to Jamaat, disguising radical agendas under secular student banners. Mobs freed

convicted jihadists and launched attacks, targeting police, government buildings, and democratic symbols. Prime Minister Sheikh Hasina fled under mounting threats, as Islamist factions desecrated landmarks of secular and cultural significance. Revenge killings and harassment surged, targeting minorities, especially Hindus and Ahmadis.

Interim Government and Rising Chaos

On August 8, Nobel Laureate Dr. Muhammad Yunus assumed leadership of an interim government. A UN report documented nearly 400 deaths from mid-July to early August. Violence against women surged, with over 2,500 reported incidents by October. Education faltered as thousands of teachers were forced to resign, and cultural vibrancy gave way to silence. Graffiti of ISIS soldiers and public marches by extremist groups signaled the growing influence of terror organizations.

Economic Collapse and Media Suppression

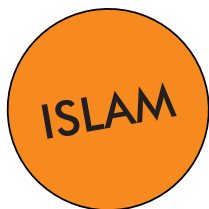
Bangladesh, once a rising economic power, faced losses exceeding \$10 billion as businesses were looted and burned. Media outlets were attacked and seized, stifling dissent. The interim government, struggling to stabilize the currency and control inflation, faces mounting criticism. The World Bank downgraded the nation's growth projection to 4.1% for 2024-2025.

Amid Darkness, a Call for Hope

The radical Islamic movement seeks to undo the secular ideals of 1971. Global support is vital to defend democracy and human rights, avert civil war, and promote inclusive elections. Reviving grassroots movements for secularism, fair trade, and justice is crucial to counter extremism and rebuild a fractured nation. The international community must stand with Bangladesh as it fights to reclaim its founding principles of nationalism, democracy, socialism, and secularism.

Jahanara Nuri

Frilansjournalist och f.d. Fristadsförfattare

En kvinnas röst om männens Afghanistan

Madina har flytt Afghanistan med sina barn för att ge dem ett liv. Barnen talar redan bra norska men Madina har haft för mycket att stå i för att hinna lära sig språket, då de relativt nyligen fått uppehållstillstånd i Norge. Humanistens redaktör Janna Aanstoot gör en intervju via Google translate.

Beskriv en dag för kvinnor i Afghanistan idag.

Enligt min mening fångar frågan ”beskriv en dag i afghanska kvinnors liv idag” inte verkligheten för kvinnor i Afghanistan. Kvinnor i Afghanistan lever inte i ordets sanna mening; snarare kämpar de bara för att överleva. För att vara korrekt liknar kvinnors liv i Afghanistan mer att tillbringa en dag i Guantanamo Bay-fängelset, med skillnaden att fysisk tortyr har ersatts av psykologisk plåga och mentala påfrestningar. Dessa påfrestningar har lett till ökad självmordsfrekvens och tvångsäktenskap bland kvinnor i Afghanistan. Den enda plats där kvinnor öppnar och stänger sina ögon är inom de fyra väggarna i sina hem, ett utrymme som både före och efter talibanernas närvaro alltid har varit fyllt med patriarkatets kvävande närvaro.

Vad vinner talibanerna på dessa regler?

De kvinnofiendliga lagarna som talibanerna envisas med att införa i samhället är inte nya; de är en fortsättning på en djupt patriarkalisk väg som, trots förändringar i olika grupper och regimer i Afghanistan, alltid har haft många anhängare. Dessa lagar har sina rötter i religiösa och ideologiska traditioner, och talibanernas huvudsakliga syfte med att upprätthålla dem är, enligt dem själva, att bevara sin tolkning av religiösa och islamiska övertygelser—en tolkning som är fullkomligt extrem och förtryckande. Dessa lagar förtrycker mer än halva Afghanistans samhälle och berövar kvinnor deras grundläggande rättigheter.

Du lämnade landet med dina barn. Berätta om dig själv och ditt beslut att lämna Afghanistan!

Jag har fortfarande inte modet att helt återge min sista dag, när jag till sen kväll satt ensam på Inrikesministeriet i Kabul,

Sirajuddin Haqqanis högkvarter. Alla mina cellkamrater hade släppts, och jag genomled de mest fruktansvärda stunder bara för att överleva. Jag övervägde att lämna mitt land och min familj, då jag kände att jag höll på att gå sönder under tyngden av terror och psykisk misshandel. Efter att ha släppts återupptog jag mina aktiviteter, men jag sattes snart under talibanernas övervakning. Av rädsla för mina barns säkerhet ordnade jag så att jag blev förflyttad till Pakistan av en grupp jag inte kände och vars avsikter var oklara, men det slutade med att jag blev arresterad av den pakistanska polisen.

I Pakistan satt mina två barn och jag frihetsberövade i sex månader utan hänsyn till vår situation, det faktum att mina barn just hade flytt från talibanernas grepp, och att jag fortfarande stod under talibanernas övervakning. Trots att den norska regeringen var redo att ordna vår förflyttning, nekades vi tillstånd att lämna landet. Efter att ha genomgått otaliga svårigheter och psykologiska påfrestningar, beviljades vi slutligen tillstånd att lämna Pakistan efter sex månader. Norge var det enda land som erbjöd hjälp och stöd till mig och mina barn och stod vid vår sida tills vi tryggt anlände till Norge.

Vilken roll spelar religionen i ditt liv nu?

Religionen har inte spelat någon betydande roll i mitt personliga liv. För mig har övertygelser och värderingar vuxit fram mer ur personliga erfarenheter och mänskliga värden snarare än religiösa läror. Familjen och samhället jag växte upp i följde särskilda religiösa ramar, men principer som integritet, empati och att hjälpa andra har alltid varit viktigare för mig.

Med tiden kom jag att tro att man kan leva ett meningsfullt liv och upprätthålla starka etiska principer utan att behöva följa religiösa övertygelser. Varje person bör finna sin väg i livet baserat på förnuft, erfarenhet och sin egen förståelse. Som muslimsk kvinna anser jag att ingen tro, inklusive min egen, bör påtvingas någon. Jag tror att varje individ har en grundläggande rätt att leva efter sina egna övertygelser och att välja

sin livsväg baserat på personliga värden och övertygelser. Enligt min mening är tro och religion personliga angelägenheter, och deras verkliga värde realiserar endast när de väljs fritt, utan tvång. Därför är respekt för mångfalden av övertygelser och skapandet av ett frihetsutrymme för liv och val ett tecken på mänsklig mognad och förståelse.

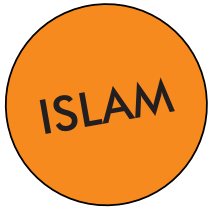
Finns det något hopp för framtiden i ditt land?

Tyvärr, så länge den terroristiska gruppen talibanerna har kontroll över vårt land, finns det inget hopp för framtiden eller för Afghanistan och dess folks, särskilt kvinnors, utveckling. Talibanerna förvandlar Afghanistan till en fristad för terrorismens odling och spridning, och uppfostrar framtida generationer med en extrem och våldsam ideologi. Denna situation utgör en fara inte bara för Afghanistan utan även för grannländer och slutligen för världen.

Om denna trend fortsätter kommer framtida generationer att berövas möjligheter till intellektuell utveckling, frihet och framsteg, vilket leder till nationens tillbakagång och försvagning på alla områden. I ett sådant allvarligt läge kräver varje hopp om förändring eller en ljusare framtid global solidaritet och ett resolut motstånd mot extremism.

Till skillnad från vad världen kanske tror, engagerar sig afghanska kvinnor inom olika rörelser, både inom och utanför Afghanistan, allt de kan för att bevara kvinnors position och rättigheter. Men som så ofta har skett genom historien, finns det individer som för personlig vinning eller symboliska positioner lovade till dem, ställer sig på talibanernas sida och försöker legitimeras denna grupps styre. Men det är viktigt att komma ihåg att det finns grupper som står emot denna terroristregim och fortsätter att kämpa för det afghanska folkets rättigheter, särskilt kvinnors. Dessa grupper är symboler för hopp och motståndskraft mot extremism, och i dessa svåra tider behöver de globalt stöd och solidaritet.

Janna Aanstoot

Maryam Namazie: de europeiska ex-muslimernas gudlösa gudmor

Maryam Namazie är Storbritanniens, och kanske en av världens, starkaste ex-muslimska röster. Hon är bland annat talesperson för Fitnah - Kvinnornas Befrielse, Storbritanniens Ex-muslimska råd samt One Law for All, en organisation som arbetar mot att islamistiska shariadomstolar tillåts att döma i familjerättsärenden inom Storbritannien. Hon har varit behjälplig med uppstarten av ex-muslimska organisationer runt om i Europa. Hon är en stark motståndare till kulturrelativism då hon menar att rättigheter är till för människor och inte för religioner och kulturer. Människor från en viss kultur eller religion ska inte ha färre rättigheter än andra, särskilt inte inom gränserna för samma land. Hon är en kontroversiell röst på det feministiska slagfältet, har blivit anklagad för islamofobi för sina skarpa uttalanden om islams inverkan på människors liv och anses av många som alltför provokativ. Men hon är en varm och engagerad kvinna som inte låter sig tystas och nedan följer en intervju med henne som Humanisten fick med henne i anslutning till konferensen för ex-muslimar i Oslo.

You are the “Godmother” of ex-Muslims. If you could give three pieces of advice to a young Muslim who wants to leave their religion, what would that be?

1. Be safe always. 2. Be loud where you can. History is made by Apostates and Heretics. 3. Never forget, we are the innumerable.

What are your ten top worst issues with Islam?

Islam (and religions in general) are misogynist, patriarchal, homophobic, xenophobic, racist, merciless, cruel, inhuman, violent and the greatest male supremacist idea/project ever encountered in human history.

What is your Muslim background and are you in contact with your Muslim family?

I was born into a Muslim family in Tehran, Iran. My grandfather was a clergyman. I am still very much in touch with and supported by my loving immediate and extended family. My last name means ‘one who prays’ but I have failed miserably to live up to my name.

You are controversial, among other things for being naked in public. Why do you do this? What does the naked body add to your fight against a regime that can't even stand female hair? How do you answer people who say that the nakedness might destroy the seriousness of the topic?

Nudity in women's own hands is an important form of political resistance, particularly when faced with fundamentalists that want to erase women and girls from the public space. Women's bodies are usually the battleground for women's and society's suppression. In our own hands, it becomes a battleground for emancipation. What could be more serious?

What kind of support would you like individual secular humanists to give to the ex-Muslim movement?

The ex-Muslim movement is one of the most important civil rights movements of our era. Unfortunately, still, it is not seen as such by many in mainstream humanism. A politics of solidarity with ex-Muslims will be hugely important in bringing about real and lasting change.

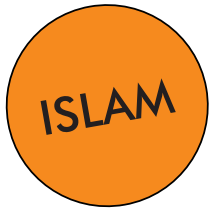
Racism IS an issue in the Western world today, how do you handle that issue without losing your firmness in the topic of critique against Islam?

Racism is an issue everywhere. In Iran, for example, the racism against Afghan refugees is unbearable. But you can oppose racism AND apostasy/blasphemy laws by fighting on many fronts for our common humanity. You cannot ignore racism because of fundamentalism nor ignore fundamentalism because of racism.

Do you see any hope in a “reformed” Islam?

The only ‘reformed’ religion is the one that no longer has power. To ‘reform’ any religion, an enlightenment or mass political movement is needed to push organised religion out of public squares and reinstate it as a private belief where it belongs. Societies where organised religions are in charge of soup kitchens and not the state are much better for societal health.

Janna Aanstoot

Muslimsk ekoteologi

(Detta är en förkortad version av en text som finns att läsa på www.humanisten.se)

Debatten kring människans förhållande till naturen handlar om huruvida islam är en del av problemet eller en potentiell lösning. Kritiker menar att den religiösa synen på människan som skapelsens krona legitimerar exploatering, medan flera muslimska tänkare anser att roten till miljöproblemen snarare ligger i västerländska idéer om antropocentrism, individualism, och kapitalism, vilka har påverkat synen på naturen.

Filosofen Seyyed Hossein Nasr ser den västerländska världsbildens utveckling från renässansen som en avgörande faktor för den nuvarande miljökrisen. Under renässansen övergavs en teocentrisk syn till förmån för ett antropocentriskt perspektiv, vilket placerade människan i centrum och ledde till en exploatering av naturresurserna. Descartes bidrog ytterligare genom att dela upp verkligheten i ande och materia, där naturen betraktades som en mekanisk entitet utan inneboende värde. Denna utveckling skapade en sekulär världsbild som marginaliserade religionens etiska principer, vilket bidrog till rovdriften på naturen.

Nasr menar att lösningen på krisen kräver en andlig förändring genom en återgång till en teistisk världsbild som respekterar naturen som ett tecken på Guds allsmäktighet. Islamisk skapelseteologi, som betraktar naturen som Ayât, eller tecken på Gud, erbjuder enligt Nasr en etisk och teologisk grund för hållbarhet. Denna syn förenar vetenskap och religion, där

naturvetenskapen ses som ett redskap för att förstå Guds skapelse snarare än en konkurrent till religionen.

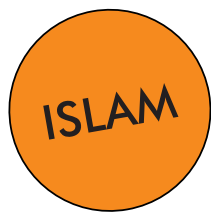
Inom islam ses människan som den bland Guds alla skapelser som har anförtrotts ansvaret att förvalta Guds skapelse (Amana) och ställföreträdare (Khalifa) på jorden, vilket medför ett ansvar att vårda skapelsen i samklang med Guds vilja. Den islamiska etiken betonar också måttfullhet och balans, där mänsklig och icke-mänsklig skapelse ses som likvärdiga vittnesbörd om Guds existens. Enligt denna syn är människans roll att skydda naturen, snarare än att dominera den.

Nasr och andra muslimska tänkare framhåller att islamisk skapelseteologi erbjuder ett alternativ till västvärldens exploaterande världsbild. Genom att se naturen som något heligt, menar de att människan kan leva i harmoni med den, vilket kan motverka klimatförändringar och miljöförstörelse. Islamisk etik och skapelseteologi anses därmed bidra till att återetablera en sakral syn på kosmos som stödjer ett långsiktigt hållbart förhållande mellan människa och natur.

Mohammad Fazlhashemi

Professor i islamisk teologi och filosofi på Teologiska institutionen vid Uppsala universitet

Kairodeklarationen

mänskliga rättigheter i muslimsk tappning

1990 träffades de muslimska länderna inom OIC, (Islamiska konferensorganisationen) för en konferens i Kairo där de antog en reviderad version av FN's deklaration om mänskliga rättigheter. De muslimska länderna ansåg att FN-deklarationen om mänskliga rättigheter inte i tillräcklig utsträckning tog hänsyn till religiösa och kulturella förhållanden. Kairodeklarationen anses därmed utgöra den muslimska tolkningen av de mänskliga rättigheterna. Deklarationen slår fast att de mänskliga rättigheterna är underställda Koranen och sharialagarna och endast i de fall då de mänskliga rättigheterna inte motsäger dessa grundläggande, av gud givna, reglerna kan de sägas gälla.

Europarådet har slagit fast att Kairodeklarationen på flera punkter skarpt avviker från den europeiska konventionen om mänskliga rättigheter. Man har därför antagit resolution 2253 (2019) för att understryka sina medlemsländers skyldighet att följa den europeiska konventionen. Medlemmar i Europarådet är samtliga europeiska länder utom Ryssland och Vitryssland.

Man betonar medlemsländernas skyldighet att skydda rätten till tankefrihet, yttrandefrihet, samvetsfrihet och religionsfrihet som i Kairodeklarationen begränsas genom att:

1. konvertering från islam ej ingår i de mänskliga rättigheterna,
2. kritik mot islam ej ingår i yttrandefriheten och
3. deklarationen fråntar människor deras asylrätt om skälen bryter mot sharialagarna (t.ex kritik av islam).

Man understryker också att Kairodeklarationen bryter mot grundläggande jämlikhetsregler vad gäller:

1. diskriminering utifrån kön vad gäller rätten till egenmakt, juridiskt stöd, äktenskapsskillnad, familjerätt och arvsförfarande, samt
2. diskriminering utifrån religion (rättigheterna ser olika ut för muslimer och ickemuslimer).

Europarådet lyfter också andra inkompatibla punkter mellan Kairodeklarationen och den europeiska konventionen:

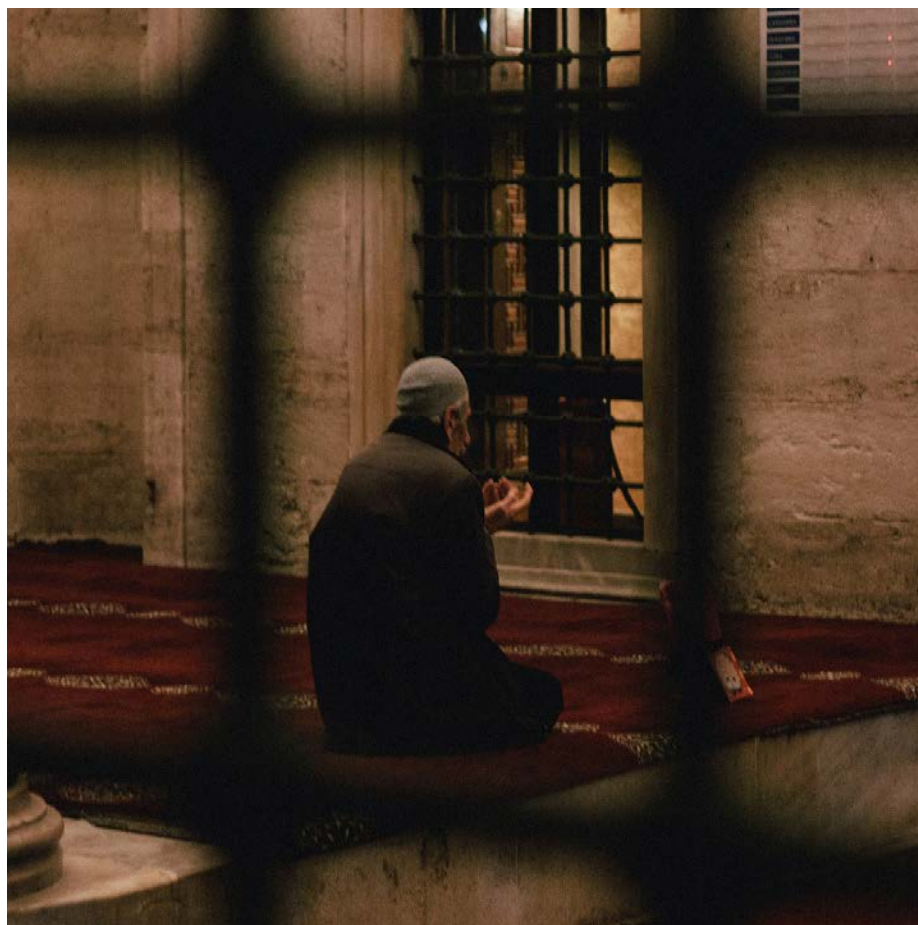
1. rätten till liv, exempelvis för homosexuella och ateister
2. förbud mot tortyr och omänsklig

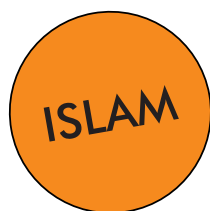
och förnedrande behandling, exempelvis spöstraff

3. rätt till en rättvis rättegång
4. rätt till respekt för privat- och familjeliv
5. rätt att gifta sig och säga nej till äktenskap

Europarådet understryker att åtskillnaden mellan stat och religion är en av grundpelarna i ett demokratiskt samhälle och oroas av att sharialagstiftning tillämpas (officiellt eller inofficiellt) i flera av Europarådets medlemsländer, t.ex Turkiet, Grekland, Albanien, Azerbajdzjan och t.o.m i Storbritannien.

Janna Aanstoot

Hur sekulära är svenskar med muslimsk familjebakgrund?

Svenskar med muslimsk familjebakgrund utgör en stor och växande grupp i Sverige idag. Uppskattningsvis omfattar gruppen mellan fem och åtta procent av befolkningen vilket motsvarar cirka 500 000 till 800 000 svenskar.

När det talas om muslimer i det offentliga samtalet är det ofta starkt religiösa personer det handlar om. I rapporten Post-muslimer: om sekularitet i ett mångreligiöst Sverige presenteras färsk forskning om hur religiösa svenskar med muslimsk familjebakgrund egentligen är. Rapporten är baserad på en enkätundersökning som gjordes i samarbete med SCB och fokuserar personer med ursprung i de fyra vanligaste muslimska ursprungsländerna då undersökningen gjordes (2020): Iran, Irak, Turkiet och Bosnien eller det forna Jugoslavien. Här kommer ett litet axplock av det som finns att läsa i rapporten. För utförligare information, begreppsdefinitioner, referenser och metodbeskrivning hänvisar vi till rapporten som finns att ladda ner gratis på sh.se/ims.

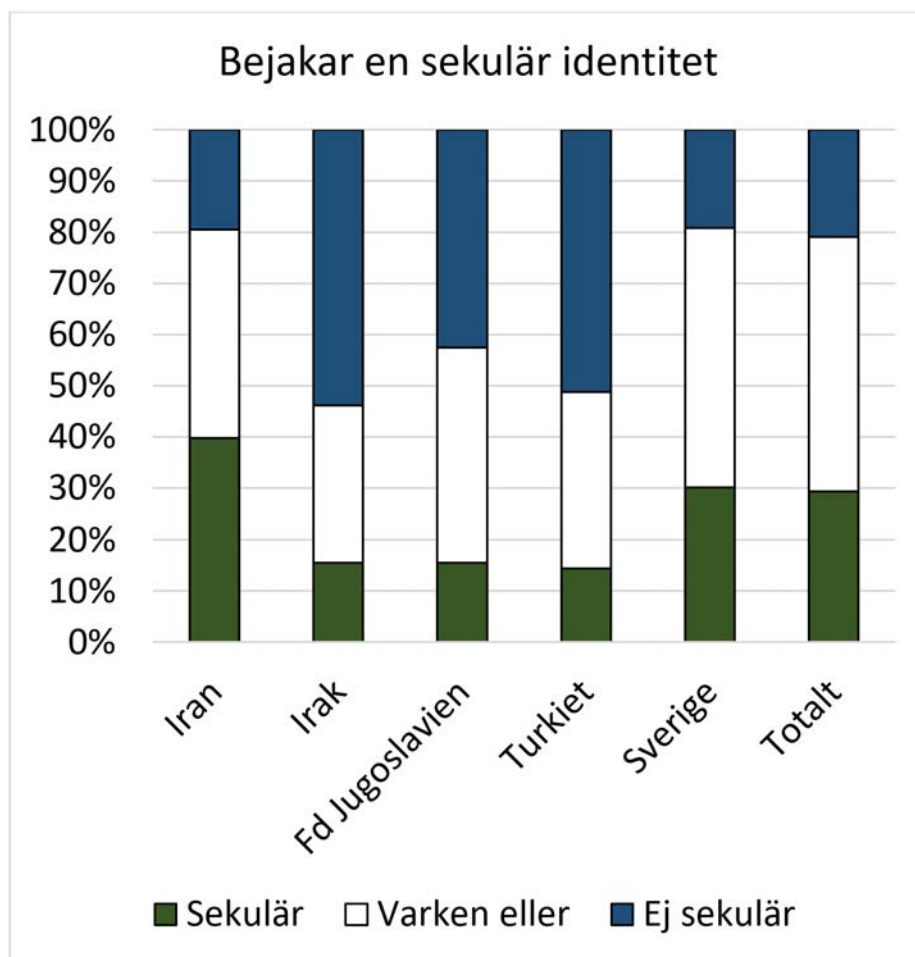
Självuppskattad sekularitet

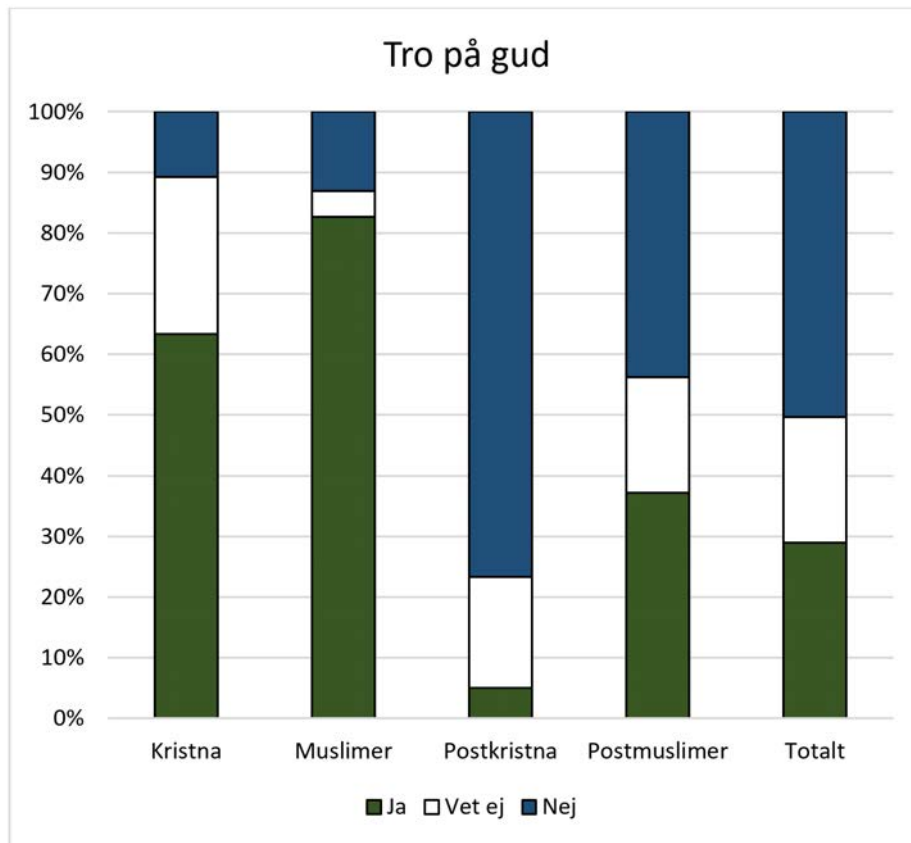
Graden av självuppskattad sekularitet har vi bland annat mätt genom att ställa följande fråga: ”I vilken utsträckning stämmer följande påståande in på dig: Jag ser på mig själv som sekulär (icke-religiös)”. Denna fråga kunde besvaras på en femgradig skala från ”stämmer inte alls” till ”stämmer helt och hållet”. I figuren nedan har vi summerat svaren i tre kategorier: de instämmande svaren ”stämmer helt och hållet” och ”stämmer i hög utsträckning” redovisas som sekulär och de avståndstagande svaren ”stämmer inte alls” och ”stämmer i låg utsträckning” redovisas som ej sekulär. Mittenkategorin ”varken eller” behålls för analysen.

Som framgår av denna figur är de iranskättade svarspersonerna de som tydligast har en sekulär självbild. 40 procent i denna grupp identifierar sig tydligt på detta vis, vilket kan jämföras med de svenskättade som till 30 procent ser sig som sekulära. Bland de irakisk-, jugoslavisk- och turkiskättade svarspersonerna identifierar sig omkring 15 procent som sekulära. Svagast sekulär identitet finns bland de irakiskättade, 53 procent inom denna grupp ser sig inte alls som sekulära. Mellankategorin som utgörs av de som intar en varken-eller-position i frågan är störst i den svenskättade gruppen inom vilken fler än 50 procent intar denna position.

Postmuslimer och postkristna

Eftersom vi primärt är intresserade av religiös och inte nationell identitet har vi delat in svarspersoner i fyra analytiska kategorier baserade på religiöst arv och personlig hållning till religion: muslimer, kristna, postmuslimer och postkristna. I kategorin muslimer ingår de som svarat att de ser sig själva som muslimer. De som svarat att de har muslimsk familjebakgrund men som inte identifierar sig själva som muslimer benämner vi postmuslimer. Muslimer och postmuslimer motsvaras av självidentifierade kristna respektive postkristna. En anledning till att i analyser använda begreppet postkristen respektive postmuslim är

att, denna och andra studier visar att en sekulär identitet och världsbild kommer se olika ut beroende på vilken religion det är en person lämnat.

Hur religiösa är svenskar med muslimsk familjebakgrund?

Hur religiösa är då de grupper som vi har undersökt? Religion är ett mångbottnat fenomen som tar sig olika uttryck. Vi har mätt graden av religiositet på en rad olika sätt, här kommer vi endast nämna ett av dessa, nämligen i vilken utsträckning de svarande säger sig tro på Gud.

I enkäten ingick frågan ”Tror du på Gud?” Den kunde besvaras med alternativen ”ja”, ”nej” eller ”vet inte”. Utfallet i de fyra grupperna blev följande.

Här kan vi, för det första, se att muslimerna tror på Gud i högre utsträckning än de kristna. Det

mest slående resultatet är dock att postmuslimerna tror på Gud i väsentligt högre utsträckning än de postkristna. 37 procent av postmuslimerna säger sig tro på Gud medan motsvarande siffra för de postkristna är 6 procent.

Sammantaget med resultat som inte redovisas här drar vi slutsatsen att postkristna visar betydligt större samhörighet med kristendomen än vad postmuslimer visar när det gäller islam. En intressant observation är att motsvarande skevhet fast tvärt om finns i fråga om religiösa praktiker som till exempel högtidsfirande. När det gäller sådant är postkristna mer benägna att fortsätta även efter de lämnat en kristen identitet. Om man hårdrar det kan man säga att en person som går från muslim till sekulär lämnar sin praktik bakom sig men inte sin gudstro, medan en som går från kristen till sekulär lämnar sin gudstro men inte sin religiösa praktik.

Vi kan också se att de muslimska och kristna grupperna är blandade. Det är uppenbart att religiös identitet är långt ifrån en entydig eller lättdefinierad beteckning. Detta gäller när det gäller frågan om familjebakgrund, men det gäller också om vi tittar på självrapporterad identitet, högtidsfirande, värderingar, församlingsdeltagande och tro. Den mest uppenbara blandningen finns i firandet av religiösa högtider. Bland muslimerna och postmuslimerna finner vi att många anger att de firar kristna högtider. Postmuslimerna firar till exempel muslimska högtider i endast marginellt större utsträckning än de firar kristna. Knappast förvånande är det motsatta dock inte fallet.

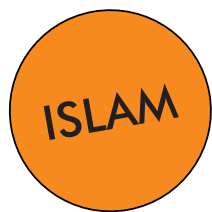
Erfarenheter av sekularisering är inte unikt för Sverige. Många av de muslimska majoritetsländer som svenska muslimer emigrerat från har starka inslag av sekularisering i sin moderna politiska historia: det forna Jugoslavien präglades av Titos seku-lära socialism, Turkiets moderna historia av Mustafa Kemals hård-föra sekularism, Irak av den sekulära och socialistiska baathismen och Iran fram till den islamiska revolutionen 1979 av Pahlavikungarnas sekulariseringsiver. Svenska muslimer med härkomst i dessa länder saknar således inte erfarenhet av sekularism. Detta är en faktor som förklarar resultatet i vår undersökning.

David Thurffjell

professor i religionsvetenskap vid Södertörns högskola

Erika Willander

docent i sociologi vid Umeå universitet

Leaving Faith Behind

The Lonely Life of an Ex-Muslim

When I was 18, I left Islam, becoming something of a rarity: a Palestinian Ex-Muslim atheist. After all, Palestinians tend to be deeply religious Muslims. Now, in my mid-30s, I've been reflecting on that major life transition and wondering: what would I be like today if I had never left Islam?

That question was undoubtedly inspired by the glut of movies and books that explore alternative versions of characters in parallel dimensions. This concept features heavily in the Marvel superhero franchise, and it's the central focus of the film *Everything Everywhere All at Once*, which won the Best Picture Oscar in 2023.

Taking that film's premise as a launching point, I imagined an "alternate-dimension Aleem" who never left the Middle East for Canada, my current home. I visualized this other Aleem as a practicing Muslim—someone who believed he'd go to heaven while disbelievers burned in hell. He prayed diligently and attended the mosque every Friday for Jummah prayer. Muslim Aleem celebrated major Islamic festivals like Eid al-Adha and felt a profound connection to the global Muslim community during the pilgrimage to Mecca and the fasting of Ramadan. I pictured Muslim Aleem as a married misogynist, convinced that, as a man, he had authority over my wife. He taught his kids Islam, instilling in them the belief that LGBTQ people are unnatural and mentally ill.

The more I thought about alternate-dimension Aleem, the more I recoiled in horror at what that person would be like. But if I'm being completely honest, I envied certain aspects of his

life—particularly the communal ones. It reminded me of how hard it is to be an Ex-Muslim.

As a Palestinian who has spent more than half my life in Canada, I lead a life far removed from that of a typical Palestinian. I'm caught between two worlds and cultures, and I don't fully belong in either. I'm a hodgepodge of both.

I play ice hockey and prefer Western literature and films over Arabic ones. Yet, I feel a much stronger connection to Palestinian cuisine and legendary Arab musicians like Umm Kulthum than I do to Canadian dishes or iconic Canadian musicians like Leonard Cohen. Even my inner thoughts are a hybrid of languages. When I'm thinking about my to-do list for the day, that internal monologue is typically in English. But if I'm angry or frustrated, those emotions often manifest in Arabic.

I'd almost call this hodgepodge of values an inner rift, or perhaps the feeling you'd have if you attended a fancy social function wearing an ill-fitting suit or dress. You never feel comfortable, and all you want to do is leave. But no matter which function you go to, your clothing still doesn't fit. You don't belong anywhere, so you make do.

Only in recent years have I taken stock of how this reality has affected me in ways I hadn't consciously noticed when I was younger. The only way for me to close the inner rift is to return to the fold of Islam. This is because Islam is interwoven into the life of a Palestinian Muslim. As I mentioned earlier, Palestinians are usually very religious. They come from one of Islam's holiest lands and find spiritual comfort in the face of Israel's occupation, since

no other kind of solace is available. Islam is present in everyday phrases like "Inshallah" (God willing) and in the rhythm of life centered around the mosque and Islamic community centres. Marriage must follow Islamic guidelines, newborns are circumcised as part of Muslim tradition, and the deceased are buried according to Islamic funeral rites, with an imam presiding.

Because I'm no longer Muslim, I don't—and can't—participate in these practices or hold the beliefs that underpin them. Being a Palestinian Ex-Muslim is lonely, precisely because I'm cut off from the things that bind Palestinians together. I get no spiritual comfort when I reflect on Israel's occupation of Palestine. I don't frequent mosques or Islamic community centres. If I were to marry, have children, or bury loved ones, I wouldn't involve Islam in them. It is difficult for me to have romantic connections with the majority of Palestinian women, and almost as arduous to build meaningful friendships with most Palestinians. Overall, I've lost the sense of community because participating in that community would mean living a lie. That would be an even more ill-fitting suit than the one I wear now, whether I'm among Canadians or Palestinians.

This loss of community highlights one of the key ways Islam holds so much power. It's far easier to remain a Muslim than to dismantle your spiritual and moral foundation, and start from scratch—exactly what I had to do when I left Islam. Without Islam, I had to confront what initially felt like a void of meaninglessness in an uncaring universe, where I was just a tiny speck that exists for a fleeting moment. Over

time, I found ways to cope with that and carve out my own meaning and purpose through storytelling—something I still do today, whether as a journalist, fiction writer or YouTube content creator.

After leaving Islam, I also sought to find a new community by connecting with the group closest to my experience: fellow ex-Muslims. There are many of us around the world, and we've formed support groups like Ex-Muslims of Toronto, the group nearest to me. I'm grateful to have found like-minded individuals, some of whom have become close friends.

However, building an Ex-Muslim community comes with challenges, and I still don't have a clear solution for overcoming them. While Muslims are united by beliefs and practices that tell them what to think and how to behave,

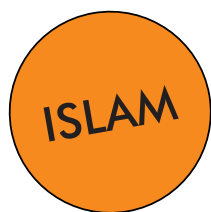
Ex-Muslims are united by a negation—a lack of belief. Ex-Muslims share similar experiences, but our values and perspectives often diverge significantly. This became starkly apparent to me when I discovered that many Ex-Muslims I respected supported Israel's ongoing potentially genocidal actions in Gaza.

To address these sorts of divergences, I'm currently part of an international effort involving Ex-Muslim activists and content creators to develop a shared set of principles that can serve as a foundation for all former Muslims. Rooted in humanism and personal freedom, these ideas are universal while also resonating with individual Ex-Muslims. It's a promising initiative, and it gives me a lot of hope.

I still think about alternate-dimension

Muslim Aleem—married with a couple of kids, going to the mosque, believing God is on his side. He has a community he's fully embedded in, something I've never truly had. It's something I'm now trying to build with my fellow Ex-Muslims. And yet, despite my efforts, I can't deny that this community I've joined will never have the same binding power or strong roots as the Islam-centered community that Muslim Aleem enjoys. But I take solace—and even find personal growth—in the fact that I can be myself among Ex-Muslims. And part of being myself is accepting that I don't entirely fit in anywhere. An ill-fitting suit might be the lot in life for Ex-Muslim atheist Aleem in this dimension, but it's my truth, and I wouldn't live my life any other way.

Secular Spirit (Aleem)
Ex-muslimsk Youtuber

Att lämna islam en psykologisk analys

Att hoppa av en religion är ingen enkel process. Dr. Bapir Tardy arbetar som rådgivningspsykolog i Storbritannien och är specialiserad inom hedersrelaterat våld, tvångsäktenskap och kvinnlig omskärelse. Hon har utifrån ett projekt med stödgrupper beskrivit de återkommande teman som ex-muslimer beskriver i terapi. Det här är en översatt, bearbetad och förkortad version av en artikel publicerad av www.ex-muslim.org.uk

Processen mot självacceptans som ex-muslim

Resan mot självacceptans inleds ofta med en fas där individerna aktivt söker fördjupa sin religiösa övertygelse. Många beskriver att de under uppväxten genomgått en period av intensiv religiös aktivitet – i syfte att hantera sina tvivel – där de deltagit i böner, fasta och andra religiösa riter. De har, när de vågat ifrågasätta trosläror, mötts av motstånd från familj och samhälle. Att balansera äkta nyfikenhet och tvivel med förväntningarna från sina religiösa samfund blir en kamp vilket förvärrar de inre konflikterna och leder till kognitiv dissonans. Enligt Erik Eriksons teorier om psykosocial utveckling är tonåren en period då identiteten formas, och därför ger ungdomarnas kognitiva dissonans stor påverkan på deras självbild.

Efter en lång tid av inre slit, ofta i början av vuxenlivet, sker ett avgörande ögonblick då individen inser värdet av sitt ifrågasättande och börjar tillämpa ett kritiskt perspektiv på Koranen och islams dogmer. Flera deltagare i Dr. Tardys studie beskriver att deras frågor mötte acceptans och blev föremål för öppen dialog först på brittiskt universitetet, en miljö där kritiskt

tänkande och utforskande uppmuntras. Vid denna punkt upptäckte många också villkorligheten i sin familjs kärlek, vilket ofta baserats på religiös lydnad. Denna insikt ledde till att de omvärderade sin relation till familjen och fick dem att ifrågasätta grunden för den kärlek och acceptans de mottagit.

Att leva ett dubbelliv

Ett gemensamt tema för ex-muslimer är den svåra situationen att leva ett dubbelliv, vilket innebär att de utåt sett följer sin familjs religiösa normer medan de privat distanserar sig från islam. Att dölja sin nya övertygelse blir en nödvändig överlevnadsstrategi, då många ex-muslimer fruktar att deras familj och samhälle ska utesluta dem. En ständig oro för att bli upptäckt finns bland dem som lever på detta sätt, och även små detaljer, som att observeras äta under Ramadan eller klä sig enligt icke-religiösa normer, kan leda till konflikter. Enligt psykologisk forskning är rädsla för socialt avståndstagande djupt rotad och kan driva individer att dölja sina sanna jag för att behålla sina sociala band. Denna spänning skapar en ständig konflikt mellan individens behov av autenticitet och rädslan för att förlora sin familjs acceptans, vilket resulterar i en smärtsam dubbel identitet.

Att komma ut som icketroende

Vissa deltagare väljer en gradvis övergång, vilket kan innebära att förvärva ett hus för att flytta ut eller hitta arbetsrelaterade skäl att flytta bort från sin familjs stad. Detta tillvägagångssätt möjliggör en subtilare separation, vilket minimerar omedelbar konflikt men erbjuder utrymme för att etablera nya

gränser. Andra väljer ett mer direkt tillvägagångssätt och initierar samtal med sina familjer om sina förändring i övertygelser. Dessa samtal eskalerar dock ofta till argument, vilket resulterar i längre perioder av icke-kommunikation. Medan många så småningom försonas, undviks diskussioner om religion överhuvudtaget. Relationerna har inte samma form som tidigare utan är främst bara en formalitet.

Social uteslutning som kontrollmekanism

Social uteslutning har historiskt sett varit ett effektivt straff för att upprätthålla gruppens normer, och i många sektliknande grupperingar fungerar den som ett medel för att kontrollera individer som avviker från “den rätta läran”. De som lämnar religionen löper risk att bli utsatta för “social död”, ett psykologiskt tillstånd där man förlorar både sin identitet och sina sociala band, vilket skapar djupgående känslomässig smärta och ibland självmordstankar. För kvinnor och HBTQ-personer är denna risk särskilt hög, eftersom deras avvikelser inte bara bryter religiösa normer utan också familjens heder. För kvinnor kan avsteg från islam ses som ett skamligt uppbrott från det traditionella familjesystemet, och hedersrelaterat våld, inklusive hedersmord, kan bli en allvarlig konsekvens. Samkönade relationer är dessutom förbjudna i flera muslimska länder, och personer som identifierar sig som homosexuella riskerar allvarliga repressalier om de avslöjar sin läggning.

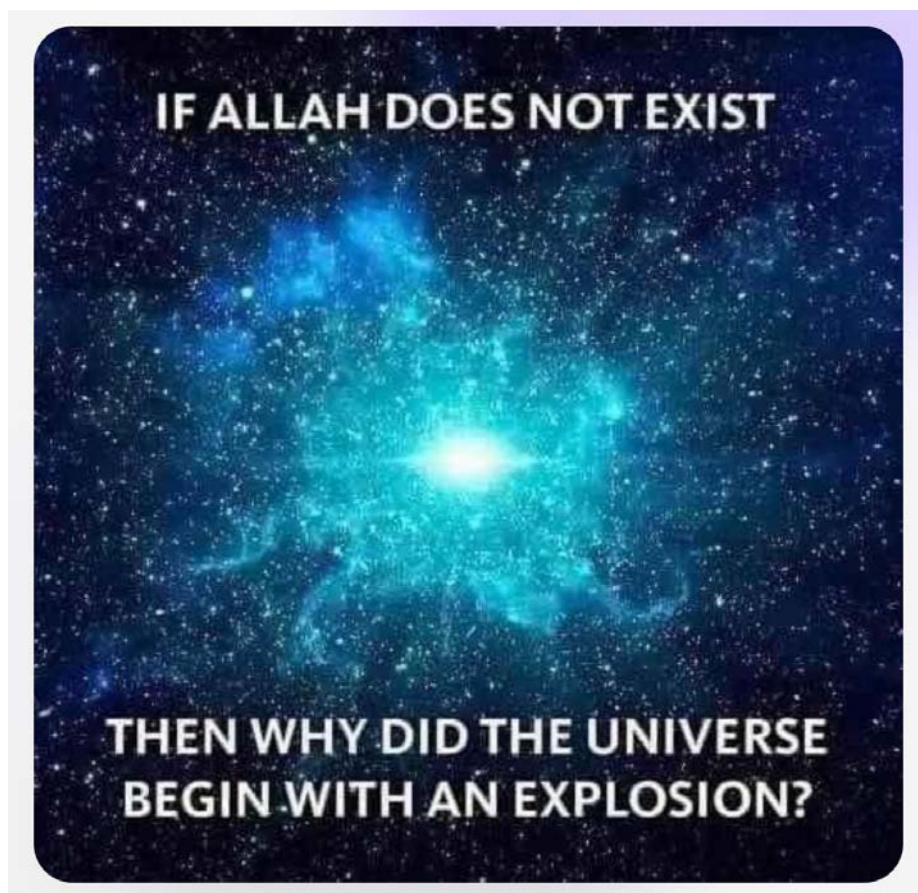
Att omdefiniera sin identitet och moral

Efter att ha lämnat islam inleder

individer en personlig resa för att forma en ny identitet och värdegrund bortom religionen. Detta är en process präglad av både inre och yttre kamp, där individer ofta måste konfrontera sin känsla av tillhörighet och bryta sig loss från föreställningar som varit grundläggande för deras självbild. Att hitta en ny moralisk kompass, baserad på egna värderingar snarare än religiösa regler, blir en viktig del av denna process. Ex-muslimen beskriver en omdefiniering av vad rättvisa, empati och respekt innebär utifrån deras egen förståelse snarare än genom religiösa föreskrifter. Denna utveckling av en personlig etik skapar en inre styrka och bidrar till att individerna finner tillfredsställelse i en moral som resonerar med deras sanna övertygelser.

Psykologiska och emotionella utmaningar

Att lämna islam innebär ofta stora känslomässiga påfrestningar, där individer upplever en identitetskras och känslor av förlust och sorg över familjeband och kulturell tillhörighet. Förlusten av en tidigare självidentitet, som var sammanvävd med religion och kultur, gör att många känner sig tomma och osäkra. Även om den religiösa uppväxtmiljön inte alltid varit hälsosam, är separationen från den ett stort steg som kan innebära ensamhet och emotionell smärta. Skuld och skam är vanliga känslor bland ex-muslimen, eftersom de bryter mot både religiösa och kulturella normer, och detta kan leda till depression och ångest. Familjens och samhällets avvisande skapar dessutom känslor av svek och övergivenhet, vilket lämnar djupa psykologiska sår.

Stödgruppernas betydelse för validering och egenvård

Stödgrupper har en central roll för ex-muslimen som söker gemenskap och förståelse. Dessa grupper erbjuder en plats där medlemmar kan uttrycka sina erfarenheter utan rädsla för kritik, vilket bidrar till minskad isolering. Många deltagare beskriver en djup känsla av ensamhet innan de fann stödgrupper, men genom mötet med andra som delar liknande erfarenheter får de validering och insikt om att de inte är ensamma. Stödgrupperna fungerar också som en plats för kunskapsutbyte där medlemmar kan dela råd om praktiska frågor som juridik, terapi och utbildning. Förutom att få praktiskt stöd beskriver många deltagare att dessa grupper hjälper dem att bygga upp självförtroende och att utveckla coping-strategier för att hantera stress och ångest.

Att öppet kunna dela sina berättelser hjälper dessutom deltagarna att omformulera sin egen historia och bygga upp ett mer sammanhållet personligt narrativ. Många upplever att de genom att lyssna på andras berättelser kan hitta nya perspektiv på sina egna erfarenheter, vilket stärker deras inre kompass och förtroende för den väg de valt. Stödgrupper bidrar också till att återställa tilliten till mänskliga relationer, särskilt för dem som tidigare utsatts för svek och avvisande från familj och samhälle. Genom gemenskapen med andra kan de lära sig att värda en självstödande inre dialog och utveckla en praxis för egenvård som hjälper dem att läka och växa som individer.

Utifrån en originalartikel av **Dr. Savin Bapir Tardy**, rådgivningspsykolog

Översättning och bearbetning **Janna Aanstoot**

WHY I AM NOT A MUSLIM

Ibn Warraq är pseudonymen för en ex-muslimsk författare som även är grundare av Institutet för sekularisering av det islamska samhället. Han lever numera i exil. Han är väl insatt i kritiken av den muslimska läran och hans böcker är en djupdykning ner i religiös historia, religiösa skrifter, tolkningar och resonemang. För den som önskar en rik bakgrund till islam, dess tankar och brister är hans böcker en guldgruva. Här nedan har vi fått äran att presentera ett utdrag ur hans bok "Why I am not a muslim" från 1995.

The Totalitarian Nature of Islam

/.../

Bousquet, one of the foremost authorities on Islamic law, distinguishes two aspects of Islam that he considers totalitarian: Islamic law, and the Islamic notion of jihad that has for its ultimate aim the conquest of the entire world, in order to submit it to one single authority.

We shall consider jihad in the next few chapters; here we shall confine ourselves to Islamic law. Islamic law has certainly aimed at "controlling the religious, social and political life of mankind in all its aspects, the life of its followers without qualification, and the life of those who follow tolerated religions to a degree that prevents their activities from hampering Islam in any way." The all-embracing nature of Islamic law can be seen from the fact that it does not distinguish among ritual, law (in the European sense of the word), ethics, and good manners. In principle this legislation controls the entire life

of the believer and the Islamic community. It intrudes into every nook and cranny: everything - to give a random sample - from the pilgrim tax, agricultural contracts, the board and lodging of slaves, the invitation to a wedding, the use of toothpicks, the ritual fashion in which one's natural needs are to be accomplished, the prohibition for men to wear gold or silver rings, to the proper treatment of animals is covered.

Islamic law is a doctrine of duties - external duties - that is to say, those duties "which are susceptible to control by a human authority instituted by God. However, these duties are, without exception, duties toward God, and are founded on the inscrutable will of God Himself. All duties that men can envisage being carried out are dealt with; we find treated therein all the duties of man in any circumstance whatsoever, and in their connections with anyone whatsoever."

Before looking at Islamic law in detail, we need to know why it developed the way it did.

No Separation of State and Church

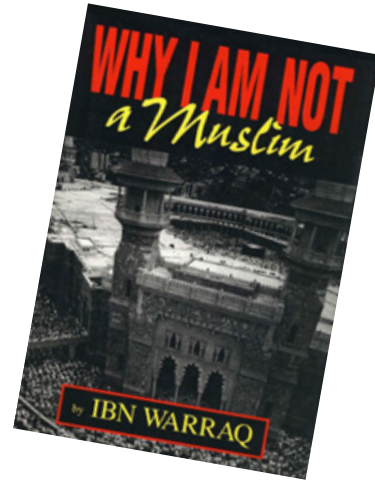
Jesus Christ himself laid down a principle that was fundamental to later Christian thought: "Render unto Caesar the things which are Caesar's and unto God the things which are God's" (Matt. 22.17). These two authorities, God and Caesar, dealt with different matters and ruled different realms; each had its own laws and its own institutions. This separation of church and state is nonexistent

in Islam - indeed, there are no words in classical Arabic for the distinctions between lay and ecclesiastical, sacred and profane, spiritual and temporal. Once again, we must look to the founder of Islam to understand why there was never any separation of state and church. Muhammad was not only a prophet but also a statesman; he founded not only a community but also a state and a society. He was a military leader, making war and peace, and a lawgiver, dispensing justice. Right from the beginning, the Muslims formed a community that was at once political and religious, with the Prophet himself as head of state. The spectacular victories of the early Muslims proved to them that God was on their side. Thus right from the start in Islam, there was no question of a separation between sacred history and secular history, between political power and faith, unlike Christianity, which had to undergo three centuries of persecution before being adopted by "Caesar."

Islamic Law

The sharia or Islamic law is based on four principles or roots (in Arabic, "usul," plural of "asl"): the Koran; the sunna of the Prophet, which is incorporated in the recognized traditions; the consensus ("ijma") of the scholars of the orthodox community; and the method of reasoning by analogy ("qiyas "or "kiyas").

The Koran, as we saw earlier, is for Muslims the very word of God Himself. Though it contains rules and regu-

lations for the early community on such matters as marriage, divorce, and inheritance, the Koran does not lay down general principles. Many matters are dealt with in a confusing and perfunctory manner, and a far greater number of vital questions are not treated at all.

The sunna (literally, a path or way; a manner of life) expresses the custom or manner of life of Muslims based on the deeds and words of the Prophet, and that which was done or said in his presence, and even that which was not forbidden by him. The sunna was recorded in the traditions, the hadith, but these, as we saw earlier, are largely later forgeries. Nonetheless, for Muslims the sunna complements the Koran and is essential for understanding it properly, for clarifying the Koranic vaguenesses and filling in the Koranic silences. Without the sunna Muslims would be at a loss for those details necessary in their daily lives.

The Koran and the sunna are the expressions of God's command, the definitive and inscrutable will of Allah that must be obeyed absolutely, without doubts, without questions, and without qualifications. But with all their attendant obscurities, we still need some kind of interpretation of the sunna and the Koran, and this is the task of the science of sharia (fiqh).

/.../

Ijma. The saying "My community will never agree on an error" was ascribed to the Prophet and, in effect, was to

make an infallible church of the recognized doctors of the community as a whole. As Hurgronje says, "this is the Muslim counterpart of the Christian Catholic doctrine of ecclesiastical tradition: 'quod semper, quod ubique, quod ab omnibus creditum est.'"

The notion of consensus has nothing democratic about it; the masses are expressly excluded. It is the consensus of suitably qualified and learned authorities. However, there were still disputes as to whose ijma was to be accepted: some only accepted the ijma of the companions of the Prophet, while others accepted only the ijma of the descendants of the Prophet, and so on.

The doctrine of the infallibility of the consensus of the scholars, far from allowing some liberty of reasoning as one might have expected, worked "in favor of a progressive narrowing and hardening of doctrine; and, a little later, the doctrine which denied the further possibility of 'independent reasoning' sanctioned officially a state of things which had come to prevail in fact."

By the beginning of A.D. 900, Islamic law became rigidly and inflexibly fixed because, to quote Schacht:

"The point had been reached when the scholars of all schools felt that all essential questions had been thoroughly discussed and finally settled, and a consensus gradually established itself to the effect that from that time onwards no one might be deemed to have the

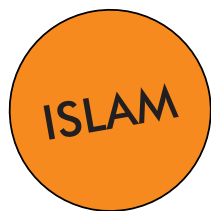
necessary qualifications for independent reasoning in law, and that all future activity would have to be confined to the explanation, application, and, at most, interpretation of the doctrine as it had been laid down once and for all."

This closing of the gate of independent reasoning, in effect, meant the unquestioning acceptance of the doctrines of established schools and authorities. Islamic law until then had been adaptable and growing, but henceforth,

"It became increasingly rigid and set in its final mould. This essential rigidity of Islamic law helped it to maintain its stability over the centuries which saw the decay of the political institutions of Islam. It was not altogether immutable, but the changes which did take place were concerned more with legal theory and the systematic superstructure than with positive law. Taken as a whole, Islamic law reflects and fits the social and economic conditions of the early Abbasid period, but has grown more and more out of touch with later developments of state and society."

Kiyas or analogical reasoning is considered by many learned doctors to be subordinate to, and hence less important than, the other three foundations of Islamic law. Its inclusion may well have been a compromise between unrestricted liberty of opinion and the rejection of all human reasoning in religious law.

Ibn Warraq

Islam – tusen år av stillastående

Yttrandefriheten är som en muskel – för att den inte skall förtvina måste den användas. Humanistens tema denna gång är religionen islam, så låt oss fälla yttranden i frihetens namn. Religion är dock ett känsligt kapitel. Har jag kunskap nog? Vågar jag säga vad jag tror? Får jag kränka någon? Riskerar jag att spela vissa politiker i händerna? Blir jag beskylld för islamofobi? Som sekulära humanister tror jag vi måste våga och inte vara passivt tysta.

Islam är en religion med stora inbördes problem och spänningar som i mötet mellan ett alltmer sekulärt Europa/Sverige, genom integrationen från Mellanöstern och Afrika, skapar kulturella motsättningar. Författaren Irshad Manji, som själv är troende muslim, talar i sin bok ”Det muslimska problemet” om nödvändigheten av att återuppväcka islams förlorade tradition av fritt tänkande och ifrågasättande, inte minst bland muslimer i väst, där yttrandefriheten ger utrymme för att kritiskt utmana sin tro. En muslimsk reformation, likt den som kristendomen genomgick på 1500-talet, är både möjlig och nödvändig. Detta skulle kunna leda till en nödvändig verklighetsanpassad tolkning, inte minst för att då kunna delta i lösningen vår framtids stora globala problem, menar Irshad Manji. Istället har en konservativ, tillbakablickande och statisk islam fått ett allt starkare grepp om muslimer i världen och etablerat religiösa övervakningssamhällen som karaktäriseras av kvinnoförtryck, sexualfientlighet, judehat och en kamp mot alla former av liberala, demokratiska yttringar i väst. Så måste till exempel

FN:s deklaration om yttrandefrihet och mänskliga rättigheter, ersättas med den muslimska så kallade Kairodeklarationen av 1990, där alla friheter först måste underkastas sharias lagar som den allt överordnade källan.

Är då dessa synpunkter islamofobiska, där ”fobi” i min tolkning betyder ”obefogad rädsla”? Att generellt kritisera eller skuldbelägga människor från muslimska kulturer är naturligtvis alltid fel, men att berätta varför man anser att islam med sin människoskapade Koran i alltför många avseenden är en föråldrad ideologi, som världen skulle må bättre utan, låter sig väl sägas i ett demokratiskt modernt samhälle. Om beteckningen islamofob grundas på att jag sätter västerländsk upplysning och sekulär humanism framför patriarkala sharialagar från en ökenkultur i 700-talets Mellanöstern, får jag leva med det. I en liberal demokrati utgår man ifrån att tron alltid är individens val och ansvar att omfatta eller överge. Därför är muslimers rätt att underkasta sig islam, också i Sverige, fundamental. Men också rätten att som muslim inte göra det.

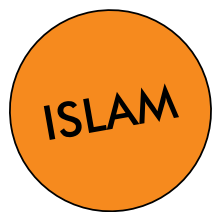
Islam stipulerar som bekant fortfarande dödsstraff för ”avfallingar”, apostater. De tyranniska anspråken på ensamrätt till tron och de troende har, historiskt sett, ofta funnits på de monoteistiska religionernas nattsida.

Ingen annan religion ger i dag upphov till så många terrordåd och kränkningar av mänskliga rättigheter som islam. Muslimer världen över behöver befrias från den vidskepliga föreställningen att det finns en slutgiltig gudasänd, helig Koran som med sin paradismyt, sina sharialagar med anspråk på ett rättssystem både för det andliga och det världsliga, sitt heliga krig- jhad- och alla sina motsägelsefulla suror, inte får ifrågasättas eller nytolkas. Att anpassa islam till det moderna, liberala och demokratiska samhällets villkor är nödvändigt inte minst för att stävja dess radikala yttringar i samhället. En radikaliserings som ofta indirekt naivt har understötts av media och politiker, som frikostigt delat ut mångmiljonbidrag varje år till de mest extrema elementen i den islamistiska miljön ofta med koppling till Muslimska Brödraskapet. Man har sett dem som representativa för alla muslimer i Sverige, i stället för att understödja enskilda, oftast oorganiserade, sekulära och liberala muslimers kamp för förändring.

En liberal reformation av islam måste och kan ske – muslimer har ingen påve att övertala – men några måste tända gnistan. Dessa måste få samhällets stöd. Överksamhet, tystnad eller röstbetingad undfallenhet leder ingen vart.

Sture Boström

Humanist och naturvetare i Uddevalla

Sveriges kristna råd försvarar islamisters rätt att utöva muslimsk tro

Religionsutövning som inte står i konflikt med andra människors rättigheter och de mänskliga rättigheterna måste respekteras. Emellertid är det svårt att känna respekt för Sveriges kristna råd när de efter koranbränningarna i juni 2023 uttalade:

”Som kristna kyrkor försvarar vi varje människas rätt att utöva sin tro oavsett religion. Koranbränningen är en medveten kränkning av muslimsk tro och identitet, men vi ser det också som ett angrepp på alla troende människor. Därför vill vi uttrycka vår medkänsla med muslimskt troende i vårt land.”

Rådet, där ärkebiskop Modéus ingår, gör således inte minsta skillnad mellan muslimskt troende islamister och övriga muslimskt troende. Rådet agerar som om det enbart existerar ett reformistiskt, modernt och pluralistiskt islam som respekterar de mänskliga rättigheterna. Men så är inte fallet. De muslimskt troende islamisterna anser att islam inte bara är en religion utan också en politisk ideologi. De vill införa islamska lagar och principer i samhällets styrning och upprätta ett globalt kalifat.

Den Islamiska konferensorganisationen (IKO) har uppmanat sina 57 medlemsländer att ta till enhetliga och kollektiva åtgärder för att förhindra skändningar av koranen. IKO arbetar för att införa hädelselagar, förbjuda förolämpning av islam samt inskränka tryck- och yttrandefriheten.

Sveriges kristna råd har utan minsta förbehåll uttryckt sin medkänsla med alla muslimskt troende samt ställt sig bakom kritiken mot koranbränningarna. Därmed stödjer man indirekt IKO:s medlemsländer. Åtta av dem hör för övrigt till de tio länder i hela världen där förtrycket av kristna är som allra värst.

Västerlandets värderingar krockar med värderingar och praxis hos olika muslimska grupperingar. Detta hänger samman med den grundsyn på människan och världen som är förhärskande inom islam. Detta tydliggörs i Claphaminstitutets rapport 6:2022 Islamiska värderingar kontra västerländska värderingar. Där påvisas att islams urkunder – från ett västerländskt perspektiv – innehåller mängder av moraliskt förkastliga värderingar. Några talande exempel:

- ett styre förespråkas där religionens bud ska gälla för alla, oberoende av majoritetens åsikter
- kritik av koranen och Muhammed förbjuds
- dödsstraff ska tillämpas på de som lämnar islam
- icke-muslimers beskrivs som ”uslast av allt skapande”
- de som praktiserar homosexualitet ska avrättas eller bestraffas
- en muslimsk kvinna måste ha en huvudbonad som åtminstone täcker hennes hår
- kvinnors vittnesbörd ska värderas hälften så mycket som mäns
- kvinnor ska arva hälften så mycket som män
- män tillåts att ha upp till fyra fruar medan en kvinna inte får ha mer än en man
- det är tillåtet för män att fysiskt tukta sina fruar
- män får gifta sig med flickor som ännu inte nått puberteten
- muslimska män har rätt till sexuella umgängen med slavinnor och kvinnliga krigsbyten
- män har större rättigheter att skilja sig än vad kvinnor får göra – män anses överlägsna kvinnor och ska därmed ha större frihet
- Muhammed uppmanade muslimer

till våldsbrott i strider och lovade dem att de garanterat kommer att ha de bästa platserna i paradiset

- Muhammed beordrade mord på människor som kritiserade honom
- våld får användas mot andra religiösa grupper i syfte att utbreda islam
- våldtäkt av fria kvinnor är förbjudet inom islam, men gäller inte kvinnliga slavar eller krigsbyten

Västerländska värderingar krockar således å det våldigaste med de islamistiska värderingarna. Tyvärr kommer den stora gruppen ”vanliga muslimer” i kläm på grund av islamisternas och de bokstavstroende muslimernas värderingar. Muslimer som inte delar islamisternas syn blir föraktade och hotas. Framför allt blir kvinnor utsatta och starkt begränsade i sin vardag. Det finns anledning att ta slutorden i Claphaminstitutets rapport på stort allvar:

”Slutsatsen i denna rapport har varit att en bokstavlig tolkning av islam är ett hot mot det svenska och europeiska samhället och människors grundläggande fri- och rättigheter. Konsekvenserna av en sådan slutsats är att samhällen i västvärlden aktivt behöver motverka en sådan ideologi, bland annat genom att öppet uttrycka kritik mot de läror som förmedlas i islamska källor samt betona att en bokstavlig tolkning av dessa läror inte är möjlig i ett öppet samhälle.”

Det hade varit klädsamt om Sveriges kristna råd hade gjort ett och annat förbehåll när man uttalade sin medkänsla och sitt stöd för koranen, muslimsk tro och identitet.

Göran Andersson

LOKALT

Historiens återkomst

Humanisterna Gotland startade höstens föreläsningsserie den 18 augusti med professor Dick Harrison som talare. Vi i publiken fick en noggrann genomgång, med otaliga exempel, varför rysslandskännare inte alls blev förvånade när Ryssland invaderade Ukraina. Sovjetiska och ryska ledare har alltid haft en egen uppfattning om hur landet skall styras. Man har hyllat vissa egenskaper ändå från mongolen Djingis Khans tid, världens största erövrare och en av den råaste, genom århundranden hos mäktiga diktatorer.

Ryska politiska ledare har skaffat sig historiska nedärvda ramar hur de ska förhålla sig till den inhemska befolkningen. Det har gått som en röd tråd hur de skall hållas i schack genom intern spionageverksamhet. Undersåtarna ska heller inte utbilda sig i någon högre grad. Med låg utbildning uteblir protesterna eftersom man inte vet bättre. Utlänningar och grannar har alltid betraktats med stark misstänksamhet. De gaddar hela tiden ihop sig i olika förbund för att kunna anfälla Ryssland. Ryssland har aldrig startat ett krig. Det är alltid grannarna som orsakar att Ryssland måste anfälla andra länder. De här bevisligen osanna åsikterna, hävdas som fakta av ryska ledare. De har alltid varit misstänksamma mot utlänningar och grannländer som de betraktar som helt opålitliga vars enda mål är att anfälla Ryssland.

Därför strävar Ryssland efter att ha en buffertzona med neutrala länder omkring sig. Under 1900-talet har ryska ledare två gånger försökt återinföra det gamla ryska imperiet.

Dick Harrison beskrev detaljerat den turbulenta perioden i Sovjet när imperiet föll samman. En

helomvändning inträffade när Ryssland införde demokrati 1992-1993 under c:a 1,5 år. Men det kom nya tider igen. Perestrojkan och Glasnost blev inte långvariga tillstånd. Ryssland försökte förbjuda Ukraina att gå med i Nato eller på annat sätt närma sig väst.

Putin har deklarerat att den största geopolitiska katastrofen i 1900-talets historia var Sovjetimperiets kollaps! Imperiet är tillbaka. Rysslandskännare blev inte alls förvånade när Ryssland invaderade Ukraina. Historien har också präglad folket som har en acceptans för politiskt förtryck och totalitär statsmakt och har en tro på vad ledaren och hans myndigheter säger.

Därefter jämförde Dick Harrison den kommunistiska och totalitära staten Kinas sätt att styra. I en stor industrination som Kina skjuter man inte andra länders invånare. De har en mycket, mycket längre plan när de går in och hjälper länder genom att investera och bygga deras infrastruktur, tar över gruvor med eftertraktade metaller och bygger billiga bra elbilar. Det är medveten långsiktig statlig politik och

inte en hjälpverksamhet. Eftersom planen är på lång sikt är det svårt att inte sätta sig i knät på kineserna. Det är lätt att frestas köpa en kinesisk elbil för bråkdelen av priset för en inhemsk motsvarighet när den kinesiska kontrollen slår till först om en eller två generationer. Många handelshinder kommer att resas framöver när nationer skall försöka skydda sina egna dyra produkter mot billiga utmärkta kinesiska.

Dick Harrison avslutade den dystra framtidsutsikten med att han var en långsiktig optimist. Han är övertygad om att inte han själv, men kanske barn eller barnbarn får uppleva en bättre värld.

Höstens övriga föreläsningar: 3:e oktober Förlåtelsens arkitektur med fil dr Anna Derwinger, 16 oktober Politikerförakt och ungdomars syn på demokrati med generalsekr. Johan Lilja samt 27 november Klimatförändringar och kulturarv med prof. Tor Broström.

Anne von Corswant

Humanisterna Gotlands kassör

Hur långt är ett liv?

Sedan 1960 har den förväntade livslängden i Sverige ökat från 73 år till 82 år. Utvecklingen går åt samma håll världen över, även om det finns regionala skillnader och det förekommer variation från år till år. Att vi lever längre för att vi bland annat lyckas råda bot på allt fler sjukdomar är förstås något bra. Men dagens medicinska forskning och tekniska utveckling möjliggör att vi kommer att leva betydligt längre än vad naturen någonsin tillåtit oss att göra. Det väcker många funderingar och vi behöver diskutera begreppet livslängd.

Tanken om ett evigt liv är allt annat än något nytt. De flesta religioner och samhällen har inslag av ett liv efter detta eller att livet i sig är oändligt. Skillnaden nu är att vi närmar oss ett samhälle där vi kan komma att kraftigt öka livslängden av det här livet. Det innebär i den mest extrema situationen att vi är odödliga, antingen genom att stoppa det biologiska åldrandet eller genom att ladda upp vårt sinne till ett alternativ medium och leva vidare som robotar.

Flera forskningsstudier har identifierat olika gener som har stor betydelse för åldrandet. Även om dessa studier är gjorda på mer primitiva organismer, så verkar de biologiska principerna för åldrande stämma överens för alla djur. Det här öppnar upp behandlingsmetoder som kan öka vår livslängd. Det är förstås årtionden borta till en färdig produkt, och det kanske handlar om att förlänga livet med några år. Men det är en start på något mycket större.

Min tes är att de landvinningar vi gör inom medicin och teknik är av godo, men övriga samhället måste hänga med i samma takt. Det är förstås fantastiskt om vi kan bota fler sjukdomar och se fler unga leva längre, men vad händer om vi stoppar åldranet? Att ta bort eller kraftigt begränsa tidsaspekten av livet får sannolikt stora konsekvenser, så som minskad stress att hinna åstadkomma saker innan vi dör. Alla kommer då kunna ha en lång utbildning, skriva flera böcker, resa världen runt, ha gjort karriär i flera områden och sett det bästa och sämsta av livet – om och om igen.

Förlorar då livet sin mening, när vi inte längre behöver känna samma tacksamhet? Eller kommer vi att vara lyckligare?

Det finns en stor ekonomisk vinning för företag att manipulera åldrande, då säkerligen många kan betala en stor summa pengar i ren rädsla för döden. Men den utveckling vi går mot

omfattar inte att en person kommer att leva väldigt länge, utan kanske en hel population. Det avgörande är att förlänga livet med friska år och inte enbart leva längre. Rädslan för att dö – eller lusten att fortsätta leva – kommer att driva utvecklingen där ökad livslängd kommer att ställa krav på samhället gällande individens utveckling, sysselsättning, stimulans och mening med livet självt.

Medicinsk forskning och teknisk utveckling påverkar oss alla, och det är en angelägenhet inte minst för beslutsfattare att förhålla sig till framfarten. Vi kommer att leva allt längre. Men vill vi det? Och vad händer med samhället? Hur mycket resurser ska sättas in för att förlänga livet? Hur långt är ett liv?

Filip Bergqvist

med dr, senior forskare inom bioteknik

Om varför religioner existerar

Den absoluta majoriteten av jordens invånare har en religion, en tro som hjälper dem att förklara sin existens. En stor majoritet av alla dessa religioner omfattar även en tro på en skapande gud, d.v.s orsaken till homo sapiens existens. I Bibeln framställs Jahve JHVH guden som den yttersta orsaken till människans tillblivelse. Vi kan till exempel i 1 Mos.kap.2 v. 7 läsa

”och Herren Gud danade människan av stoft från jorden och inbläste livsande i hennes näsa och så blev människan en levande varelse”

Den här texten förklarar skapelsen av Adam (hebr. Adamah), Sedan går bibeln vidare och förklarar skapandet av Eva (Maninna) på följande sätt 1Mos kap. 18 samt 21 och 22

”Och Herren Gud sade : ”det är icke gott att mannen är allena, jag vill göra en hjälp åt honom en hjälp, en sådan som honom höves”

Och vidare:

”då lät herren en tung sömn falla på mannen, och när han hade somnat, tog han ut ett av hans revben och fyllde dess plats med kött. “

Vidare i vers 22:

”och herren Gud byggde en kvinna av revbenet, som han hade tagit av mannen”

Samtliga citat tagna ur 1917 års svenska översättning.

Händelsen har av många bibelexegeter förlagts till en plats i norra Babylonien till ca 6000 -7000 år sedan. Sedan fortsätter bibeln att berätta om floden på Noas tid, där samtliga levande människor utom Noas familj, omkom med drunkning som orsak. Även alla andra levande varelser utom dem som Noa räddade in i arken skall också ha omkommit.

Jag tror inte på det här. Det är helt omöjligt för mig som en person som

lever på 2000 talet att förlika mig med att ovanstående texter är en sann beskrivning av människolivets uppkomst. Därmed borde jag naturligtvis betraktas som en sekulär ateist, en otrogen.

Bibeln innehåller även mängder av andra skildringar om, jungfrufödsel, om brottningsmatch med änglar, om uppståndelser från de döda, om himlafärder, om helande av en blödande kvinna, om återuppväckande av barn, om helande från spetälska.

De flesta av alla dessa berättelser är helt omöjliga att ta på allvar. Kyrkor har därför i flera tusen år försökt ”omtolka” berättelserna och ge dem en mer ”poetisk” ”andlig” innebörd. Tolkningar har oftast gjorts av personer som anser sig vara auktoriserade tolkare. Det är personer som anser sig själva kunniga i exgenetik. Att kunna läsa och skriva var den merit dessa personer besatt. Men de ”heliga böckerna” var ofta förseglade på ett språk som inte kunde läsas av gemena man. I vissa fall var det förbjudet att översätta texterna till ett vanligt språk.

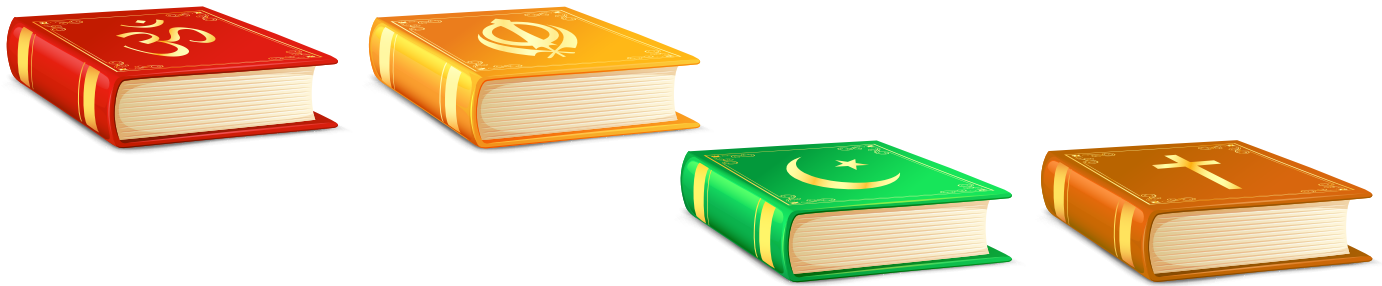
Det verkar som om kyrkofäderna var ängsliga för att gemene man skulle få tillgång till texterna och därmed själv upptäcka orimligheten i berättelserna. Detta gjorde prästen/tolken till en uppsatt person med rätt att tillrättavisa och döma den fattige och okunnige bonden. Att man sedan kunde skrämra stora delar av befolkning med helvetet eller med satan/djävulen eller den eviga döden, gjorde deras makt större. Avlatsbrev, allmosorna och offergåvorna säkrade deras ekonomiska ställning.

Varför accepterar människor överhögheten och låter sig luras?

I grunden är människan ett flockdjur. Vi är helt beroende av att skapa trygghetsrelationer med andra personer. Desto större flocken är desto större är våra överlevnadschanser. I flocken kan vi både finna mat, vatten och säkerhet. Men det här kräver också att vi anpassar oss till flockens ”normer”. Om vi inte anpassar oss kommer, med stor sannolikhet flockens ledare att stöta bort oss från gemenskapen som ger oss trygghet. Det är katastrofalt för hela vår existens. Vi föds alltså in i ett samhälle med normer, etik och moral som de flesta av oss inte vågar utmana. De flesta av oss homo sapiens är ”trygghetsnarkomaner”.

De allra flesta av oss vuxna människor är väl medvetna om vårt korta människoliv. Bibeln uttrycker det så att en människas liv blir ”sjuttio till åttio år om det blir långt”. Många av oss ”homo sapiens” kan inte acceptera detta faktum. Sökandet efter livets källa har varit intensivt genom århundraden. Mängder av bedragare har fått oss att tro på livets vatten, mirakulösa piller, eller magiska riter, för att undkomma döden. Samtliga har visat sig vara bedrägerier. Endast en grupp av bedragare har överlevt genom århundraderna. De som kallar sig präster, shamaner, mullor eller gurun.

De har ofta pratat om själens odödlighet, återuppståndelsen eller själavandringen. Själva tanken på en ”odödlig själ”, ger naturligtvis en rädd människa eller en människa med dödsångest någon form av komfort. Man kan koncentrera sina tankar, sin ängslan på något annat än sin dödsångest. Detta gör de flesta

människor till ett lätt byte. Det blir naturligtvis lättare att leva om man styr sin hjärna till att tänka positivt om sin framtid, till ett evigt liv i himlen eller en återuppståndelse på jorden.

Det skänker också tröst för alla de som förlorat sina barn, sina nära och kära i döden. Religionen blir en skön överlevnadsfilt från alla tankar som drar människosläktet ner i depressionen. Man är nog villig att betala mycket för att behålla denna "filt". Man kan tänka sig att dra sanningens ängel ner i gruset. D.v.s ljuga lite för att lugna själen. Man kan tänka sig att betala prästen en slant för att få sina synder förlättna. Man kan tänka sig att arbeta ideellt för att göra gott mot de fattiga och hungrande för att få några extra poäng hos sin gud. Till och med kan man tänka sig att ta fram sin Kalasjnikov, och döda några otrogna. Under forntid var det inte ovanligt att man offrade båda människor och djur för att blidka gudarnas vrede. I första hand naturligtvis slavar eller sådana som ändå var halta och lytta. Men också kungar och prinsessor, om synden hade varit svår.

En tankegroda som tron ofta är får alltså stora konsekvenser för alla som kommer i närheten av den. Men den skänker onekligen den enskilde komfort, trygghet delvis befrielse från dödsångest. Men också en annan dimension. Du får vänner, sociala kontakter med likasinnade. Du behöver inte längre känna dig ensam, bara Du anpassar dig till gruppens trosnormer. Du kan t.o.m stiga i hierarkierna om Du är riktigt duktig som retoriker eller är den ödmjukaste människan inom gruppen. Du kan t.o.m bli påve eller kardinal, biskop eller mulla. Nu är din

framtid räddad. Du kan själv bestämma vad dina medtroende måste tro på för att få "evigt liv".

Homo "hitte på"

Homo Sapiens (den tänkande människan) har en särpräglad förmåga som endast i begränsad utsträckning finns hos djuren. Vi har våra sinnen för att säkerställa informationer som hjälper oss överleva. Vi har syn, hörsel, lukt, smak och känsel som hjälper oss att orientera oss i verkligheten. Samtliga är ovärderliga för vår överlevnad, men vi har också ytterligare en egenskap som kanske skulle kunna kallas "Homo hallucineticus". D.v.s vår förmåga att fabulera. De flesta av oss vet att i drömmarnas värld kan allt hända. Detta helt utan kontakt med våra vanliga sinnesorgan. Vår förmåga att fantisera, om världar som bara skapas av våra hjärnor. Vi kan tänka oss "änglar", "näcken", "häxor", "demoner", "drakar", "marsmänniskor", "tomtar" m.m.

Det här är ju en "extra" förmåga som ibland berikar vår sinnesvärld. Den kanske kan kallas fantasivärlden. Men blir för en del människor verkligheten. Den blir för en del människor astrologi. En del gillar horoskop, seanser, homeopati. En del av oss lever oss in i "Star Wars", eller i "Sagan om ringen". Eller "Harry Potter". Det finns likheter mellan fotbollsfanatiker som anser "sitt lag" var heligt. Ibland blir det farligt som när man tycker att "arier" är en överlägsen ras kräver mer "lebensraum".

Vår fantasivärld har varit en mycket viktig del av människans utveckling. Den har hjälpt oss att förstå och utveckla vår sinnesvärld. Den har

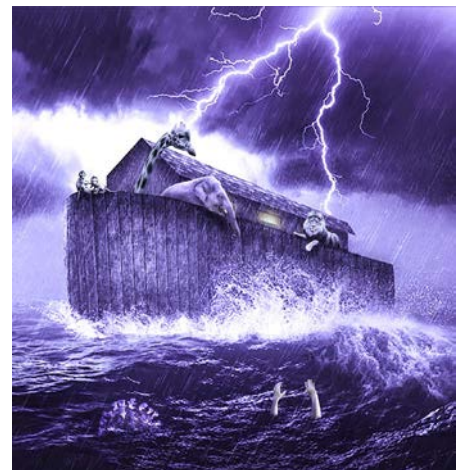
vidgat vår fantasi. Den har skapat helt omöjliga uppfinningar.

Men den har också "kört i diket" otaliga gånger. Vi måste försöka utveckla vårt förnuft och lära oss skilja mellan fantasi och verklighet.

Homo Verbalis

En förutsättning för att Homo hallucineticus, skall få syre är naturligtvis vår förmåga att berätta om våra upplevelser. Endast genom att dela dem med andra kan vi utveckla vår trovärdighet. Redan långt före vi hade utvecklat ett skriftspråk hade våra förfäder utvecklat berättarkonsten. Vi kan gott tänka oss hur de äldre sitter vid lägerelden och utvecklar sina historier om upplevelser de haft i sin ungdom. Detta med stor sannolikhet för att "rädda sina avkommor" från farligheter. Desto "kryddiga" historierna blev desto mer verkar det som om publiken uppskattade historierna. Sanninghalten ifrågasattes aldrig av publiken. Det var ju ofta de äldre som serverade anrättningen.

James Aldervall, Sala

Naturvetenskap och religionskritik

Naturvetenskapen har tjänat som kanske den viktigaste källan till religionskritik alltsedan den vetenskapliga revolutionen på 1600-talet. Genom att sprida vetenskapens kritiska tänkande motverkar den även idag dogmatism och all slags vidskepelse och web-spridda fantasier. Religiös dogmatism är motsatsen till vetenskapens evidenbaserade tänkande. Den gamla frågan om guds existens och sk. gudsbevis faller emellertid utanför naturvetenskapens domäner. Men den frågeställningen kan omformuleras till en empirisk avgörbara fråga. Istället för gudsbevis frågar man sig vilka evidenser det finns för existensen av en övernaturliga kraft(Gud) och som kan gripa in och ändra skeenden människor emellan? Kan vi finna något konkret exempel på en sådan gudstyrd kraft? Det ligger då nära till hands att studera om präster, imamer, biskopar eller påvar som allmänt anses ha nära kontakt med det gudomliga vet vad deras gud vill? De om någon bör ha kontakt med det övernaturliga kan man tycka. Men empiriska fakta indikerar främst två faktorer. Främst är det oenigheten bland de religiösa som sticker ut och det andra är tidsandan i deras heliga böcker. Oenighetens tar sig uttryck i bland annat att protestanter kan krigar mot katoliker, katoliker krigar mot ortodoxa, ortodoxa krigar mot protestanter, muslimer krigar mot judar och vice versa. De religiösa ”kontakt” med Gud måste vara obefintlig då de får så oförenliga budskap.

De uppfattningar som de ”heliga” skrifterna förmedlar karaktäriseras av en viss tidsanda. Det som var acceptabelt och det som var förkastligt då skrifterna skrevs ner. Så den högst sannolika slutsatsen är snarare att dessa ”heliga” böcker är ”manmade”. Exempelvis har

vi det tionde budordet; Du skall inte ha begär till din nästas hustru, eller hans slav eller slavinna, hans ox eller hans åsna eller något annat som tillhör din nästa. Det visar att slaveriet i sig var förenligt med Guds vilja. Religioner finns i så stor variation vilket blir begripligt om religioner har skapats av människor i olika kulturer.

Religioner har fungerat som en maktfaktor för olika politiska och sociala skeenden. Islam, som är en politiska religion, var en kraftfull maktfaktor för troende och obildade. Den gjorde araberna till kraftfulla krigare med hjälp av ideen om martyrskap och ett paradiset som tröst för döden. En ”helig bok” är ’okränkbar’ och ’fridlyst. I fallet Koranen kommer denna okränkbarhet av att ärkeängeln Gabriel dikterade för Mohammed. Om man tror på detta finns det inte utrymmer för kritik av Koranens innehåll. Även gamla och nya testamentet, Hubbards dianetik, J. Smits Mormons bok gör anspråk på att vara heliga. Följdaktligen om dessa böcker bestämmer hur människors bör bete sig och vad som får sägas i samhället så kommer dessa ”heliga” direktiv stå över det som bestäms i ett demokratiskt valt parlament. Där är det ju bara människors uppfattningar som skapat det demokratiska samhällets lagar. Tron på Sharia lagar blir därför oförenlig med ett demokratiskt samhälle för det är förbjudet att ifrågasätta de religiösa dogmerna. I ett icke-sekulärt samhälle får därmed präster, biskopar, påvar, imamer m.fl. en farligt stark maktposition. Och självklart motsätter sig de alla religionskritik då den uppfattas som kränkande. I ett sekulärt samhälle har man däremot vänt på denna maktordning till förmån de demokratiskt fattade lagar. I ett demokratiskt och sekulärt samhälle står yttrandefriheten över Bibeln/Koranens helighet och okränkbarhet. Vetenskapen tillhandahåller

ett förhållningssätt som innebär att man alltid bör ifrågasätta och kritisera sanningar samt deras evidenser. Naturvetenskapen och den vetenskapliga metoden är en viktig korrektionsmekanism mot alla möjliga trosuppfattningar. Det blir extra viktigt om de ”heliga” böckerna användas som underlag till politiska partier. Vad människor däremot tror privat hemma i sovrummet är deras ensak. Vi har ju också religionsfrihet i vårt sekulära samhälle.

Om man bränner Koranen, Bibeln eller Hubbards dianetik bok för att visa på hur oförenlig dessa böcker är med ett demokratiskt sekulärt samhälle är det en demonstration som är lagligen skyddad. Det är en demonstration som inte skadar någon förutsatt att eldningsförbud följs. Den hindrar ingen religiös att tro vad de vill i sitt privatliv. Men det är en primitiv kritik och jag föredrar snarare den kritik som i detalj synar religionens budskap och dess ovetenskapliga tänkande. Det finns mycket skrivit om Islam och religionens irrationalitet och mängder av Youtube-debatter finns att lyssna på. Albert Einstein (1879-1955) som den främste företrädaren för naturvetenskap uttryckte det; ”Scientific research is based on the idea that everything that takes place is determined by law of nature, and therefore this holds for the action of people. For this reason, a research scientist will hardly be inclined to believe that events could be influenced by a prayer, i.e. by a wish addressed to a supernatural Being”. Bertrand Russell (1870-1972), en filosof som hyllade naturvetenskapens angreppssätt sade följande om Islam; “Muhammad a religious fanatic and ... Islam essentially a political religion ... both untrue and harmful“. Richard Dawkins(1941) är biolog och gör allt för att sprida vetenskapligt tänkande

Religionens brister

uttrycker faran med det ovetenskaplig i bokstavstron av gamla testamentet och koranen; "... if you believe something without evidence that justify anything". Christopher Hitchens (1949-2011), en lysande skribent och debattör har samlat sin religionskritik i boken "Du Store Gud (eng. god is not Great), Fri tanke, 2013. Det är klart för honom att religioner är skapade av människan; "No human being can possibly claim to know that there is a God at all, or that there are, or were, any other Gods to be repudiated. And when these ontological claims have collided, as they must, with their logical limits, it is even further beyond the cognitive capacity of any person to claim without embarrassment that the lord of creation spoke his ultimate words to an unlettered merchant in seventh-century Arabia." Hitchens varnar för icke-sekulara samhällen för det leder ovillkorligen till förtryckandet av oliktankande. Han skriver; "Alla religioner är noga med att tysta eller avrätta dem som ifrågasätter dem. .. Det har dock gått en tid sedan judendomen och kristendomen öppet tillgrepp tortyr och censur. Isalm började med att döma alla tvivlare till evig eld, och dessutom hävdar den forfarande rätten att göra det i så gott som all sina lydriken och predikar alltjämt att dessa lydriken kan och måste utvidgas genom krig." Naturvetenskapen kan inte bevisa att Gud INTE finns, men det är en logisk kullerbytta att tro att det därför stöder tesen att Gud finns. Vad naturvetenskapen tillhandahåller är ett kritiskt tänkande som kräver evidenser innan man tror på något och några övernaturliga krafter finns inte och behövs inte heller inom Naturvetenskapen.

Per-Olof Westlund

Professor emeritus i Teoretisk kemi, Umeå Universitet.

Religionen skänker människor gemenskap, upplevelser och mening. Men historiska fakta och dagliga nyheter visar också att religionen kan ge upphov till fiendskap som mynnar ut i ändlösa krig. Jag tycker inte att religion är värd någon särskild respekt. Det är däremot viktigt att visa tolerans för de religiösa önskan att utöva sin religion och vilja att påverka andra. Men det finns en gräns för detta och den går där man försöker påtvinga andra sin tro mot deras vilja.

Övertygade religiösa kan erfara befriande visshet. Något som tron erbjuder. De tycks mena att andra går omkring vilsna och sökande. Själva har de givits svaren på de viktiga frågorna. Visshet är dock inte vishet. Religiös visshet har ett pris. Den kräver okritisk inställning och underkastelse. Man drivs till att följa dogmer och heliga skrifter utan att ägna tid och möda till granskning och eftertanke.

Religionens största brister sammanfaller med två områden där religiösa själva tycker att de har något att lära ut. Sanning och etik. Inom religionen

saknas vetenskapligt hållbara sanningar. Religiösa saknar ofta ödmjukhet och besinning inför sin egen övertygelses begränsade giltighet. Och religionen har ont om etik baserad på humanism. De heliga skrifterna är överlastade med föråldrade moralregler och inhumana berättelser.

Man ska inte tro på något som man inte har förnuftiga skäl att hålla för sant. Så lyder den intellektuella moralens maxim. Religiösa människors bygger sin viktiga livsinställning på en bräcklig grund. Avspeglar sig detta lättsinne även på annat? Hur försvarar de sig mot allsköns rykten och konspirationsteorier? Det är ingen dygd att tro på dåligt underbyggda teorier.

För de flesta religiösa är religionen en privatsak. Som väl är. De låter inte sin tros behagliga berusning övergå i yrsel som leder till konflikter och oförsonligheter. De stör inte andra människor. Till dem vill jag säga att må era gudar vara med er.

Nils Lindqvist

Islamska almosor räcker inte till

Bristande donationer hotar kvinnohus

Livet frodas på Ahddane i Decheria, Marocko. Ett av HumanistHjälpens större hjälpomål. Nyligen har två hedersfördrivna ogifta mödrar fått hjälp med sina nyfödda barn. Efter akuta insatser slussas de ut till hyresrum. Kvinnohuset har tvingats stänga en tid, på grund av bristande donationer, både i form av islamska almosor och från utlandet.

Social omsorg i Marocko är väldigt begränsad och ofta otillräcklig. Vissa offentliga program riktar sig till de allra mest utsatta, som äldre och funktionshindrade. Men inte till ogifta gravida mödrar. Dessa betraktas ofta med skepsis, stämplas som prostituerade eller marginaliseras på andra sätt.

Sex utanför äktenskapet förbjudet

Synsättet bottnar delvis i kulturella och religiösa normer kring äktenskap och sexualitet. Islam är en dominerande religion i Marocko. Enligt dess läror är sex utanför äktenskapet förbjudet, vilket bidrar till att ogifta gravida kvinnor riskerar att dömas hårt. Att orsaker bakom kan vara våldtäkt, incest, pedofili eller ren okunskap – det lindrar inte omvärldens dom.

Två typer av almosor

I Marocko finns, som i alla islamska länder, ett system med olika slag av almosor. Att ge gåvor till de fattiga är islams tredje pelare, plikt. Koranen betonar att alla muslimer ska ge delar av det de äger till hjälpbehövande. En typ av almosa ger man som en skatt, vilken ska hjälpa till att omfördela välstånd inom samhället. En annan almosa ger man privat till behovande i sin närhet.

Krävs frivilliga almosor...

Hjälpporganisationer som Ahddane får visst stöd från det offentliga. Ofta hjälp till hyra i form av lokaler. Men för den dagliga driften krävs frivilliga almosor. Men dessa kan komma väldigt

sporadiskt, under perioder kanske inte alls. Lägg till detta den stigmatisering som ogifta gravida kvinnor lider av. De har ju bevisligen haft sex utom äktenskapet. Oavsett vad som hänt kan många tveka att ge almosor som hjälp till just dessa.

... och donationer utifrån

Ahddane, liksom andra ideella hjälpporganisationer, har av de här orsakerna problem med att finansiera sin drift. Därför söker de stöd utanför landet. Olika bidragsgivare deltar i finansieringen, en av dem är HumanistHjälpen. Donationerna från oss alla är också ett slags almosor, om än under annat namn. Men tanken bakom är att osjälviskt hjälpa dem som har det svårt, precis som en rättrogen muslim gör med sin privata almosa. Inom HumanistHjälpen har vi en mycket ödmjuk inställning till det marockanska folket. De allra flesta har en god vilja, men resurserna räcker inte till. De senaste åren av pandemi och krigsutbrott har drabbat ekonomin där mycket hårdare än här.

Saknas 100 000

De två mödrarna och nyfödda barnen slussas inom några dagar ut till var sitt

hyresrum då kvinnohuset är stängt. Ahddane levererar istället förnödenheter, sjukvård och hygienartiklar till mödrarnas tillfälliga bostäder. Det arbetssättet tvingades man tillämpa under covid-årens isolering.

-Det här måste bli högst tillfälligt, suckar Mme Mahjouba som grundat Ahddane.

-Säkerheten och den sociala miljön på kvinnohuset är oerhört viktig. Vi litat på våra donatorer världen över, men just nu är världssituationen mycket svår. Det akuta behovet nu är cirka 100 000 Dirham (ungefär som svenska kronor) för att vi ska kunna öppna igen.

Sträck ut en hand!

Du kan bidra till Ahddanes ekonomi och säkerhet. Swisha en gåva till 90 02 791. Skriv "Ahddane" om du vill rikta gåvan. Fler sätt att donera på får hemsida, se annons här i tidningen. Genom att bli månadsgivare kan du ge ovärderligt stöd!

På HumanistHjälpen arbetar alla ideellt. Vi har inga kostnader för ersättningar, löner eller hyror, vi vill kunna skicka varje skänkt krona.

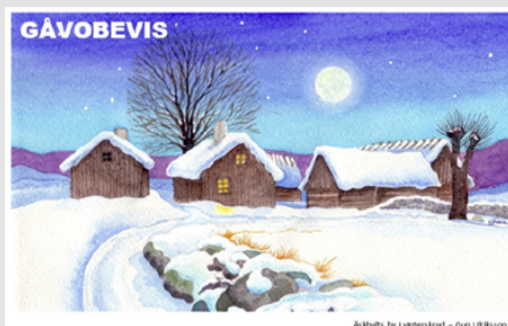
Sven Olof Andersson

ordförande HumanistHjälpen

Stöd julinsamlingen - skänk gåvobevis!

Din gåva gör skillnad mot hedersförtryck och brist på mänskliga rättigheter.

Bli gärna månadsgivare!

Vi arbetar ideellt, vill skänka varje krona, inget går till löner, hyror eller ersättningar.

Sverige	Marocko	Uganda
<ul style="list-style-type: none"> • Hedersutsatta ungdomar • Skydd mot barnäktenskap 	<ul style="list-style-type: none"> • Hedersutsatta ogifta mödrar • Övergivna gatubarn 	<ul style="list-style-type: none"> • Sekulär-humanistisk skola • Nationellt HBTQI-nätverk

Swisha 90 02 791 SMS:a MÅNADSGÅVA100 = 100 kr/mån
72 901 MÅNADSGÅVA200 = 200 kr/mån Plusgiro 90 02 79-1
Bankgiro 900-2791

 HumanistHjälpen
www.humanisthjälpen.se

Behöver du någon att prata med?

Nu finns Humanistisk medmänniska.

Ensamhet, sjukdom eller bara funderingar om livet?
Du kan prata med oss.

Läs mer på
humanisterna.se

Telefonnr: 010 551 5590. Öppet kl 19-23 de flesta dagar. Tjänsten är gratis och du är anonym.

OBS!
Nu hittar du vårt
hjälpnummer
bland andra på
1177

Jag har en stark tro!

I januari i år godkändes Humanisterna som trossamfund. Det är spännande och inbjuder till reflektion och samtal. Jag har varit aktiv i Humanisterna sedan 2011 men har funderat över begreppet "tro" i nästan hela mitt vuxenliv. Sedan jag började få bärande ord i början på 1990-talet så har jag skrivit en hel del om detta. Och då som ateist med barndomsrötter inom frikyrkan.

Jag har en stark tro som bär mitt liv! Samtidigt är jag "icke-troende" ur ett konventionellt religiöst perspektiv. Jag ska försöka beskriva hur denna trosproblematik ser ut för mig.

Tro 1.

Jag tror inte på ett liv efter döden! Jag tror inte på en gud som kan ingripa och handla i våra liv och i historien! Jag tror inte att Jesus kroppsligen uppstod från döden! Jag tror inte på några övernaturliga makter och krafter!

Jag tror – eller snarare vet! – att vi som människor kan uppleva – eller "drabbas" av – livsformande djupupplevelser. Kalla dem andliga, transcendent, transpersonella eller existentiella djupupplevelser. Jag tror inte att denna viktiga typ av upplevelser säger något avgörande om existensen av en av människan oberoende transcendent verklighet. Jag tror att denna viktiga typ av upplevelser också förutsätter en biologiskt fungerande hjärna. Klockren ateist!?

Ändå är dessa "trosuppfattningar" inte viktiga för mig. Det är också helt okej för mig att man tror annorlunda än jag på dessa områden. Jag har inget behov att övertyga någon.

Tro 2.

Jag tror att jag och alla människor bär på möjligheten att bli allt mer medkännande, förnuftiga, älskande varelser, att vi kan bli allt mer samarbetande och ansvarigt delaktiga i världens väl och ve. Det viktiga är att befinna sig i en livsprocess där dessa kvaliteter utvecklas över tid mot allt större bärighet.

Till detta tror jag att förutsättningarna för att uppleva mening, stunder av djup livsglädje, en grundton av hemhörighet i tillvaron, är att vi efter bästa förmåga bejakar denna positiva möjlighet trots smärta, tuffa prövningar och

allt som i stunden kan tala emot giltigheten i denna tro.

Det är också viktigt att vi samtidigt gör vårt bästa för att hålla vår mörka potential i schack. Det är däremot viktigt att utan moralism äga de mörka känslor som alltid väcks när man drabbats av svek, förödmjukelser, övergrepp, våld, mobbing.

Vi befinner oss då i en livsprocess av existentiell mognad. Jag är också övertygad om att ju fler människor som medvetet eller intuitivt bejakar denna "existentiella tro" desto bättre är förutsättningarna för att tillsammans lösa de globala ödesfrågorna om klimat, resurser och långsiktig hållbarhet.

Att försöka förstå allt mer av vad som stödjer respektive försvårar denna livsprocess av existentiell mognad har fortsatt att ge lyster åt mitt ändliga liv. Till detta kommer en stark intuitiv upplevelse av att mitt liv skulle bli mörkt och tömmas på mening om "Tro 2", denna "existentiella tro", övertygande skulle framstå som falsk och enbart uttryck för önskedrömmar. Men min tro – eller övertygelse har blivit så stark att jag inte kan föreställa mig vad som skulle kunna bryta ner den.

Det var förlösande när jag 1990, 42 år gammal, började få fungerande ord för det jag här kallar "Tro 2". Då hade jag i mer än tjugofem år varit icke-troende vad gäller "Tro 1". Lika länge hade jag levt i spänningen mellan dessa två trosperspektiv utan några ord för "Tro 2".

Att det dröjde så många år innan jag fick tillgång till bärande ord säger något viktigt. Jag hade levt och fungerat utifrån "Tro 2" sedan tron på Gud och ett liv efter döden successivt försvann i de tidiga tonåren. Slutsats: "Tro 2" är inte primärt en intellektuell föreställning. Grunden är en konkret praktisk livshållning.

Vinsten med att få ord och begrepp för "Tro 2" är att det blir möjligt att reflektera och kommunicera kring olika sorters frågor, påfrestningar och svåra erfarenheter.

På det avgränsade område som "Tro 2" gäller - min människosyn - har jag en stark övertygelse. Den är viktig för mitt liv på ett

helt annat sätt än "tro" eller "icke-tro" vad gäller frågorna om det finns ett liv efter döden, en gud eller någon annan form av övernaturlig verklighet.

"Tro 2" är ett antropologiskt trosbegrepp. På ett märkligt sätt är det som att "Tro 2" bär mitt liv! På detta område har jag en stark önskan om att dela med mig och försöka påverka och övertyga.

Några avslutande frågor.

Hur pass stämmer min personliga hållning till "Tro 1" och "Tro 2" överens med det ethos som är grunden för den internationella sekulära humanistiska rörelsen?

Är "Tro 2" grunden för att utveckla det vi kallar "tillit"? Detta oavsett om denna tro är medveten eller intuitiv. Vad säger professor Bo Rothstein, statsvetare och "tillitsforskare"? Vad säger Katarina Barrling? Även hon är professor i statsvetenskap. Hon har under hösten kommit ut med boken "Världens mest protestantiska land: Sverige: det extrema landet lagom".

Vad är den grunden för biskopar, präster och diakoner i Svenska kyrkan? "Tro 1" eller "Tro 2"? Vad uttrycks i vagningslöftena? Vad menar Pingströrelsen och de övriga frikyrkorna med "tro"? Hur ser relationen ut mellan "Tro 1" och "Tro 2" inom islam?

Hur förhåller sig "Tro 2" till Martin Hägglunds begrepp "sekulär tro" som han utvecklar i boken "Vårt enda liv. Sekulär tro och andlig frihet" (2020, engelska 2019)?

Vad säger filosofin, teologin och religionsvetenskapen om "Tro 1" och "Tro 2" och relationen mellan dessa båda former av tro?

Är en hyfsad bärighet i "Tro 2", om än intuitivt och ordlöst, hos den övervägande majoriteten av medborgare en förutsättning för att ett demokratiskt, människorättsorienterat samhälle ska växa fram och kunna fördjupas? Vad händer med ett demokratiskt samhälle när "Tro 2" börjar krackelera hos allt fler?

Carl Gustaf Olofsson

Humanisterna Kalmar, Författare till boken "Existentiell livssym - kristen tro+

Humanistisk konfirmation!

Nugårdet att anmäla sig till sommarens humanistiska konfirmationsläger och vårens konfirmationskurs!

Känner du en 14-16 åring som vill åka på ett roligt och utvecklande sommarläger? Eller delta i en lokal konfirmationskurs?

Följande datum genomförs lägerveckor:

- 13-19 juni 2025
- 28 juli-3 augusti 2025

Datum för kurs i Göteborg:

- Mars till maj; kvällsträffar, lägerhelg och avslutning.

Humanisternas konfirmationer är ett tillfälle för ungdom att få fundera och resonera kring livets stora frågor med ungdomar i samma ålder utan att behöva ta något religiöst ställningstagande. Vi lägger vikt vid att skapa en trygg miljö för ungdomarnas tankar och åsikter att testas och ifrågasättas. Och framförallt ha roligt under tiden!

“Veckan tycks ha varit helt fantastisk för mitt barn. Tror att ledarna var väldigt bra på att bygga gruppkänslan på kort tid, och på att skapa trygghet. Mitt barn skapade uppenbarligen flera viktiga relationer denna vecka och har träffat dessa kompisar vid flera tillfällen efteråt.” - förälder till konfirmand

“Att få träffa nya kompisar, kul aktiviteter - och framförallt - möjlighet att tillsammans diskutera livsfrågor, moral och etik utan

koppling till andra värderingar än mänskliga rättigheter som ett viktigt steg på vägen att bli vuxen. Tack!” – Sofia

”Allt var superbra. Maten var god, helglägret var superduperkul och diskussionerna var toppen! En fantastisk upplevelse!” – konfirmand göteborgskursen

“Vårt barn tyckte att lägret var jättebra! Bra ledare, bra ämnen, bra diskussioner, bra känsla, bra umgänge, bra gård och bra mat! Hen har blivit mer reflekterande, omtänksam och fått bra självkänsla.” - förälder till konfirmand

”Det här lägret hjälpte mig utvecklas och lärde mig mycket om hur olika människor tänker. Jag fick en fin gemenskap med de andra ungdomarna och hittade nya kompisar. Jag rekommenderar starkt att uppleva det här!” - konfirmand

Länk till anmälan för sommarens läger:
<https://member.myclub.se/public/forms/14026/G2bPJ2F1nX/>

Länk för lokal kurs i Göteborg:
<https://humanisterna.se/vast/konfirmation/>

Mer praktisk information hittar du på vår hemsida:

humanisterna.se/konfirmation

Vänliga hälsningar,

Malin Jiborn

Projektledare Humanistisk konfirmation

Återträff för konfirmander

Väst har hållit sin första återträff för konfirmander i den lokala konfakursen med lägerhelg. Intresset var stort. Av de cirka hundra ungdomar som deltagit sedan starten 2017, anmälde sig tjugo till den tre timmar långa träffen. Det blev kära återseenden, både för ungdomarna (som inte var så unga längre) och handledare.

Programmet startades förstas med Pulsen, där alla berättade lite om vad som hänt sedan konfatiden. I en Termometer avslöjades hur konfan hade påverkat deras fortsatta liv. I grupparbeten mindes de tillbaka vad som kännetecknat just deras konfagrupp. Samt berättade om de saknat något under konfan.

Under en fikastund berättades många gamla minnen som lockade till skritt och glam. Under galna former utfördes sedan Knopen och Signalleken. Slutligen hjälpte deltagarna till med värdefulla tips om hur konfan kan utvecklas, framför allt när de gäller att nå ut till konfirmander och föräldrar.

Två deltagare med åldern inne (minst 18 år) anmälde sig spontant som framtida handledare. Ett bra tillskott till de fyra tidigare konfirmander som redan är handledare. Nästa kurs håller på att fyllas upp, kursstart är i mars.

Posttidning B Humanisterna
c/o Ulf Gustafsson
Ålgräsvägen 17
146 50 Tullinge

انكروا الكفران من العلمين (١٦٥) وتذرون ما خلق لكم
رئكم من اذواجكم بل انتم قوم عاؤون (١٦٦)

Foto: Elisabeth Ohlson Wallin 1961-2024
Hedeniuspristagare 2009